

# יוסף דעת

## כמה תנאים

### מכמורה"ר המקובל האלהי רבי יוסף חיים זיע"א

ידע האדם וישכיל הלומד, שהתורה מונחת לכל הרוצה להגות בה, אך תנאי הוא שיכין עצמו כראוי לה, והיא דרך ה' שהעיד הקב"ה באברהם: "כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דברך היי". ולפיכך הקב"ה מצווה למשה בעבור ישראל: "וזהו הנה אתה את החקים ואת התורות והודעת להם את הדבר וילכו בה ואת המעשה אשר יעשו". פרד"ס נטע הקב"ה בתורתו, ואל כל פתחיו נאמר "דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום". ההכנה מוכרחת היא לכל הבא ללמוד על מנת להשיג את לימודו כראוי. ונכון הוא בלימוד הפשט כמו בלימוד הדרש והרמז, וכל שכן למי שמבקש לבוא בסוד ה'. תנאי לימוד נלמדו בפסוקי התורה שבכתב ובתורה שבעל פה, ובהוראה למעשה הם נזכרו אצל הרבה מחכמי התורה בחיבוריהם. ובפרט בעלי חכמת הסוד, הקדימו אזהרות ותנאים לבא ללמוד, על מנת שייכנס לשלום ויצא לשלום.

מתנאי הלימוד בתורת הקבלה שהובאו אצל חכמי הקבלה, ראה: דברי הרב משה קורדובירו זיע"א בספרו אור נערב חלק ג'. ודברי רבי חיים ויטאל זיע"א בחיבורו שערי קדושה ובהקדמותיו לספר שער ההקדמות. ורבי שמואל ויטאל במ"ש "הואלתי לכתוב כל המדות טובות המצורכות לאדם אשר ירצה להשיג איזו השגה, בין במדות טובות בין במלי דחסידות כדי להאיר נשמתו". ורבי יוסף אירגאס זיע"א בהקדמתו השנייה לס' שומר אמונים, ורבי יעקב צמח זיע"א בס' נגיד ומצווה בעמ' יא, ועוד בעמ' פב. ורבי מאיר פאפירוש זיע"א בקיצור הלכות תלמוד תורה בס' אור צדיקים סימן כ"ב. ורבי עמנואל חי ריקי זיע"א בהקדמתו לס' משנת חסידים. ועוד בהערת רבי חיים בן עטר זיע"א בס' ראשון לציון, חידושי לוי"ד סימן רמ"ו. ובדברי הגאון רבי אליהו מוויילנא זיע"א בביאורו לספרא דצניעותא פרק א', ועוד הרבה מפוזר בפירושו לס' משלי. ומ"ש רבי פנחס אליהו מוויילנא זיע"א בעל ספר הברית, בחלק ב' מאמר ו' ואילך. וכ"כ רבי צבי הירש מזידישוב זיע"א בפירושו על הקדמת מהרח"ו לס' עץ חיים. ורבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א בס' הזכרונות פרק כז, ופרק לא ופרק לה. ועוד מ"ש רבי אליהו מני זיע"א מרא דאתרא בעיה"ק חברון ת"ו בס' כסא אליהו שער ב'. ורבי חיים שאול דוויק זיע"א בהקדמתו לס' איפה שלימה. ורבי יהודה אשלג זיע"א בס' פרי חכם פרקים עו, עז. ורבי יהודה מאיר גץ זיע"א במאמרו על תנאי הלימוד. ורבי דניאל פריש זיע"א בס' שערי הזוהר.

נכון ללמוד לשון חזון ושנן בתנאי הלימוד הללו, ועוד בכל אחד מהחיבורים הנזכרים לעיל ובדומה להם, על מנת לחזק מוסרו בלימוד. כי אפשר שיכשל בלימודו מפני שהחסיר בהכנה הראויה לה, ועל כגון זה נרמז בכתוב "כי רבים חללים הפילה". ואם הכין לבו בשינון המוסר של תנאי הלימוד, יזכה ויעלה לימודו בידו כראוי, ויעלה במעלות הסולם העולה בית-אל, להבין

ולחשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים. וגם על כגון זה זה כתב הרמב"ם בסוף בהלי' שמיטה וויובל: "כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו והבינו מדעו, להבדל לעמוד לפני יי לשרתו ולעובדו, לדעה את יי והלך ישר כמו שעשהו האלהים, ופרק מעל צווארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם, הרי זה נתקדש קדש קדשים ויהיה יי חלקו ונחלתו לעולם ולעולמי עולמים, ויזכה לו בעה"ז דבר המספיק לו כמו שזכה לכהנים ללווים. הרי דוד ע"ה אומר יי מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי".

ולפיכך, בסייעתא דשמיא לקטנו כאן מדברי **רבנו רבי יוסף חיים** זיע"א בחיבוריו, לסדר לנו פרק ללמוד ודרך להלך בסור מרע ועשה טוב על מנת לזכות להכין לבבנו לפני נותן התורה יתברך שמו ויתעלה.

### מפתח הנושאים:

- א. מודעה וגילוי דעת.
- ב. ידיעת חובת הלימוד.
- ג. בתחילה יראת שמים!
- ד. יזכה לתורה על ידי ענוה.
- ה. ויזהר מאוד מאוד להתרחק מכל גאוה.
- ו. דיבוק חברים.
- ז. יפנה לבו לעסק התורה. וינהג בנחת ולא בכעס.
- ח. ילמד על ידי חכם ורב.
- ט. יעסוק תחילה בקניית יסודות החלק הנגלה!
- י. הנגלה ילמד ביום, והנסתר ילמד בלילה.
- יא. הנגלה ילמד בגלוי והנסתר ילמד בהצנע.
- יב. ירחיב הסבר ע"י דמיון של משל וציורים.
- יג. לימוד הסוד הנסתר אין בו מלחמתה של תורה.
- יד. יש בתורת הסוד עניינים שאינו רשאי לשאול בהם.
- טו. ידע שאי אפשר להשיג מהות סתרי התורה באמת.
- טז. חובת ההתבוננות ברוממותו יתברך.
- יז. בקשה לאומרה בכל יום.

## מודעה וגילוי דעת

לומר אותה בכל יום<sup>1</sup>:

הנה אנכי מאמין באמונה שלימה וגמורה  
 כי ה' אלהינו – הוא עילת כל העילות.  
 דעבד עשר ספירות שהם:  
 כתר חכמה בינה חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות.  
 ונהוריה – טמיר וגניז בכתר עליון.  
 ומיניה – אתפשט נהוריה על  
 יו"ד דאיהי חכמה.  
 וה"א דאיהי בינה.  
 ווא"ו דכליל שית ספירן, חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד.  
 וה"א דאיהי מלכות.  
 ואל אורו הגדול המתלבש בעשר ספירות דאצילות  
 אנחנו מעלים כוונת  
 התפילה,  
 והברכות,  
 וההודאות,  
 ולימוד התורה הקדושה,  
 וקיום המצוות האמורים בתורה ובדברי סופרים,  
 וכל מחשבה טובה ורעותא דליבא שבקדושה,  
 להוריד שפע עליון וברכה רבה  
 מהארתו שבעתיקא קדישא שהוא כתר עליון  
 לאבא ואימא שהם חכמה ובינה.

<sup>1</sup> הובאה בספר "עוד יוסף חי", והיא ידועה ומודפסת בסידורים רבים.

ומאבא ואימא

למלכא קדישא וחקל תפוחין קדישין  
שהם תפארת ומלכות.

והריני מאמין באמונה שלימה וגמורה  
כי ה' אלוהינו הוא ה' אחד ושמו אחד.

הוא היה הוא הוה והוא יהיה.

הוא היה – טמיר וגניז בכתר.

הוא הוה – שמתלבש בעשר ספירות דאצילות.

והוא יהיה – שמתגלה בתפארת ומלכות.

ואליו אנחנו מוסרים נפשנו רוחנו ונשמתנו על קדושת שמו יתברך.

ומקבלים עלינו עול מלכותו

באהבה רבה ובנפש חפצה.

ככתוב בתורה:

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יְהוָה יְהוָה, יְהוָה אחד [יאהדונהו] אֱלֹהֵינוּ, יְהוָה אחד [יאהדונהו] אֶחָד:

בלחש: בְּרוּךְ, שֵׁם כְבוֹד מְלֻכּוּתוֹ, לְעוֹלָם וָעֶד:

והריני מגלה דעתי ורצוני לפני הקדוש ברוך הוא בלב שלם ובנפש חפצה  
לבטל ביטול גמור ושלם כדין וכהלכה. כל מחשבה זרה פגומה ופסולה  
ואסורה. וכל מחשבה שיש בה כפרנות חס ושלום. וכל הרהור של יוהרא  
ושמץ גאוה ופניה שאינה טובה. וכל מין כעס וזעם והקפדה. אם יעלו בליבי  
ומחי בכל עת ועת:

והריני מתנה עליהם שיהיו כולם בטלים ומבוטלים ביטול גמור מכל צד  
ופינה. לא שרדין ולא קיימין. ולא יהיו חלין כלל ועיקר. ויהיה כוח ואומץ  
וחוזק תנאי זה ומודעה וגילוי דעת זה שאני מתנה ומודיע ומגלה דעתי לפני  
הקדוש ברוך הוא ככוח ואומץ וחוזק דין התנאים ומודעות וגילוי דעת אשר  
הורו חכמים זיכרונם לברכה בהלכות קנינים ומקח וממכר. וכמו דין התנאים  
ומודעות וביטול שבועות ונדדים שהורו חכמים זכרונם לברכה בהלכות  
שבועות ונדדים. ויהיה כוח ביטול זה קיים ומועיל על פי דין התורה הקדושה  
כדין ביטול החמץ קודם חג הפסח. ויהיה תנאי זה ומודעה וגילוי דעת זה

אשר אני מתנה ומודיע ומגלה דעתי שרירין וברירין וקיימין בבית דין של מעלה ובבית דין של מטה ובישיבות כל הצדיקים זקנים ונביאים ואנשי כנסת הגדולה ותנאין ואמוראין וכל חכמי ישראל:

והנה אנוכי מודה הודאה גמורה ושלימה שרירא וקיימת לעד ולנצח נצחים בלב שלם ובנפש חפצה שכל עבודתי לה' אלוהינו ואלוהי אבותינו הוא ה' אחד ושמו אחד. הן בתפילה. הן בתלמוד תורה הקדושה. הן במעשה המצוות האמורים בתורה ובדברי סופרים ובכל דבר שבקדושה. הכל לעשות רצון ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו ונתן לנו תורת אמת וליחד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ו"ה [יאהדונה]. בדחילו ורחימו. ורחימו ודחילו. ליחדא שם י"ה באותיות ו"ה ביחדא שלים [יהו"ה] בשם כל ישראל:

### **ידיעת חובת הלימוד<sup>2</sup>**

רבינו הר"י זיע"א פתח בראש חיבורו הגדול בתורת הקבלה, ספר דעת ותבונה, וז"ל קבתיחה ראשונה: "ישמע השומע ויבין המשכיל את אשר חכמים הגידו, ואשר הזהירו והודיעו לכל איש ישראל לגשת אל הקדש, בעסק סודות התורה הקדושה ונסתריה עץ חיים היא למחזיקים בה, וכבר דברו בעניין זה כמה גדולי ישראל ראשונים ואחרונים בראיות ברורות וחזקות בחיוב העסק והלימוד הקדוש הזה על כל תלמיד חכם מישראל".

### **בתחילה יראת שמים!<sup>3</sup>**

בתיקוני הזוהר הקדוש<sup>4</sup>, נאמר: "ביראת ה', ואם לית דחילו לית חכמה, כמה דאוקמוהו אם אין יראה אין חכמה, בגין דיראה היא אוצרא לחכמה, אייה גניזו דילה, אייה טמירו דילה, אייה ביתא דמלכא". ביאר רבנו הר"י זיע"א: "נקיט ארבע לשונות, אוצרא, גניזו, טמירו, ביתא, כנגד ארבעה חלקים פשט רמז דרש סוד שיש בחכמה. וכנגד הפשט נקיט אוצר, וכנגד הרמז נקיט גניזו, וכנגד הדרש נקיט טמירו, וכנגד הסוד נקיט ביתא בסוד כתפארת אדם לשבת בית<sup>5</sup>, כי הוא

<sup>2</sup> דעת ותבונה פתיחה ראשונה.

<sup>3</sup> בניהו על תיקוניו.

<sup>4</sup> בתיקוני הזוהר הקדוש דף חי ע"ב.

<sup>5</sup> ישעיה מד, יג.

כנגד אצילות. וכל ארבע חלקים אלו צריכים ליראה, כי קיום שלהם על ידי יראת שמים".

במסכת שבת אמרו חז"ל: "בתחילה באחת מעיניך, לכשתעשי בשתי עיניך. ביאר רבנו הרי"ח זיע"א<sup>6</sup>: "נראה לי בס"ד, דידוע מ"ש רבינו האר"י ז"ל דהעינים הם חו"ב שבחכמה, והחו"ב הם דחילו ורחימו, והיינו חכמה יראה בינה אהבה, ולזה אמר בתחילה באחת מעיניך יראה בלבד, ולכשתעשי תתקדשי יותר ותתקרבי לקדושה שתזכי גם לאהבה".

### יזכה לתורה על ידי ענוה

נאמר בתהילים<sup>7</sup>: "אשרי האיש... כי אם בתורת ידָו חִפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יִהְיֶה יוֹמָם וְלַיְלָה. וְהָיָה פְעֵץ שְׂתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם". ביאר רבנו הרי"ח זיע"א<sup>8</sup>: "תורה לשמה נקראת תורת ה', ויזכה בזה ע"י ענוה שנקראת 'מה' [פעמיים 'מה' בגימטריא מ"ם], שהוא פלגי מים. רוצה לומר, שני חצאין על מים, שהוא 'מה' מלגאו ו'מה' מלבר. וזה שנאמר כאן, יפוצו מעיינותיך חוצה<sup>9</sup>, סתרי תורה ללמד אותם לתלמידים. ולא בכל תלמידים קאמינא, אלא זה הוא רק 'ברחובות פלגי מים', רוצה לומר אותם שיש להן ענוה שלימה. 'מה' מלגאו 'מה' מלבר, שהם שני חצאין של מספר מ"ם, אלו דווקא תלמדם סתרי תורה".

אמרו חז"ל במסכת סוטה<sup>10</sup>: "דְאָמַר רַבִּי יוֹסִי בְרַבִּי חֲנִינְא, אֵין דְבְרֵי תוֹרָה מִתְקִימִין אֶלָּא בְּמֵי שְׂמַעְמִיד עֲצָמוֹ עֲלֵיהֶן עָרוֹם, שְׁנֶאֱמַר, "אֲנִי חֲכָמָה שְׂכָנְתִּי עֲרָמָה". אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אֵין דְבְרֵי תוֹרָה מִתְקִימִין אֶלָּא בְּמֵי שְׂמֻשִׁים עֲצָמוֹ בְּמֵי שְׂאִינוֹ [יודע], שְׁנֶאֱמַר<sup>11</sup> "וְהַחֲכָמָה מֵאֵין תִּמְצָא". ביאר רבנו הרי"ח זיע"א: "אין דברי תורה מתקימין אלא במי שמעמיד עצמו עליהן ערום. פירוש ערום ממנה שאין לו תורה וחכמה כלל כמ"ש מהרש"א, אך מאן דאמר במי שמשים עצמו כמי שאינו, זו ענוה בכל העניינים, שאינו כלום, הן בחכמה הן בעושר הן בגבורה הן במילי דעלמא. ואמרת בס"ד רמז נכון לזה הדרשה [דר' יוסי בר' חנינא], כי

<sup>6</sup> בן יהודע שבת קה, א.

<sup>7</sup> בתהילים מזמור אי פסי א'.

<sup>8</sup> בניהו תענית ז' ע"א.

<sup>9</sup> משלי ה, טז.

<sup>10</sup> סוטה כא ע"ב.

<sup>11</sup> איוב פרק כח.

אותיות חכמה במילואם כזה חי"ת כ"ף מ"ם ה"א, תמצא אותיות המלוי המה אותיות פתאיים ממש, לרמוז אין החכמה מתקיימת אלא באותם שחושבין עצמם שהם פתאים וערומים מן החכמה. ובוה פרשתי בס"ד רמז הכתוב בקהלת<sup>12</sup>, בצל החכמה בצל הכסף, כי החכם המבין נקרא בשם עין, לכן החכמים נקראים עיני העדה, כמ"ש רז"ל על פסוק<sup>13</sup>, והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה, והנה במילוי אותיות חכמה שהם עומדים בצל אותיות הפשוט יש אותיות פתאים, והמילוי נחשב עומד בצל הפשוט, גם אחר אותיות כסף אלפ"א בית"א, דהיינו אותיות העומדים באלפ"א בית"א, בצל אותיות כסף, הם אותיות עין, וז"ש בצל החכמה, רוצה לומר אותם העומדים בצל אותיות חכמה, דהיינו במילוי שהוא אחר הפשוט שהוא פתאים, דחושבים עצמן לפתאים, אלו הם עומדים באמת בצל הכסף שהוא עין, כי אלו הם חכמים באמת שראויים לקרותם בשם עין, משא"כ אותם שהם חכמים בעיניהם, אין להם תואר עין".

ועוד ביאר שם<sup>14</sup>: "אין דברי תורה מתקיימים, אלא במי שמישים עצמו כמי שאינו, שנאמר והחכמה מאין תמצא. נ"ל בס"ד הטעם, הגאה פוגם בשם י"ה שהוא מספר גאוה, והעניו נשפע מן שם י"ה, שהוא סוד חכמה ובינה, לכן העניו מתקיימים בו דברי תורה ע"י הארת חכמה ובינה שמאירים בו, שהם סוד י"ה, ולכן שונה פרקו מאה ואחד כמניין מאין לא ישכחהו, ולכן מלוי משה רבנו ע"ה כזה, מ"ם ש"י"ן ה"א הוא אותיות מאין, כי היה עניו מכל האדם, שחושב עצמו תמיד מאין".

אמרו חז"ל במסכת כתובות: "רבי עקיבא רעיא דבן כלבא שבוע. חזיתיה ברתייה דהוה צניע ומעלי". ביאר רבנו הרי"ח זיע"א<sup>15</sup>: "פירוש, ראתה בו שתיים שהם מקצוע גדול ויסוד אמיץ להשגת התורה והחכמה, והם האחת הצניעות, דכתיב<sup>16</sup> ואת צנועים חכמה, והשנייה היראה, דאמרו רז"ל<sup>17</sup> כל שיראתו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת, וזהו צניע בצניעות, ומעלי ביראת שמים".

<sup>12</sup> בקהלת ז' י"ב.

<sup>13</sup> במדבר ט"ו כ"ד.

<sup>14</sup> סוטה כא ע"ב.

<sup>15</sup> כתובות סב, ב.

<sup>16</sup> משלי י"א ב'.

<sup>17</sup> אבות פ"ג.

**וייזהר מאוד מאוד להתרחק מכל גאווה, וביותר אם הוא בן-תורה, שחלילה לא יאבד תלמודו<sup>18</sup>.** אמרו חז"ל במסכת עירובין: "לא בשמים היא, לא תמצא במי שמגביה דעתו עליה כשמים. י"ל למה נקיט הדמיון של הגבהת דעתו בשיעור גדול כזה של גובה השמים, דמשמע עד שיגביה דעתו בקצה אחרון הוא דלא תמצא בו, והלא בודאי אפילו במקצת גאווה לא תמצא. ונראה לי בס"ד דמיון השמים לאו לענין שיער הגובה נקיט ליה אלא הוא לענין אחר, והיינו כי ידוע דלמטה מזכירין סדר ארבע יסודות בסדר אש רוח מים עפר שהאש למעלה מן המים, אך באמת שרשן למעלה הוא מים אש רוח עפר שהמים למעלה, וכמו שכתב רבינו האר"י ז"ל בשער מאמרי רבותינו ז"ל, כי לכן מיכאל שהוא שר החסד שהוא המים טף העולם בטיצה אחת, מפני שהוא נגלם ביסוד המים דוקא שהוא עליון, אבל גבריאל שר האש טף בשתי טיצות, מפני שנגלם בשתי יסודות שהם מים ואש יע"ש. ולפי זה מה שמזכירים למטה בסדר אש רוח מים עפר הוא עולם הפוך, תחתונים למעלה ועליונים למטה, וזה הוא מדת המקנאים שהם תחתונים ורוצים לעלות למעלה להיות הדיוט קופץ בראש. והנה נודע דאמרו רבותינו ז"ל מאי שמים נטרקון אש ומים, נמצא שם שמים הוא מורכב מן אש ומן מים והרכבה זו היתה בסדר הפוך, כי האש שהוא תחתון נזכר בשם השמים עליון והמים נזכר תחתון. ולזה אמר לא תמצא במי שמגביה דעתו עליה כשמים, כלומר כפי סדר הנזכר בשם השמים שהתחתון נזכר עליון כן הוא מגביה דעתו להיות הדיוט קופץ בראש.

וכן הענין בחלוקה הב' שאמר לא תמצא במי שמרחיב דעתו עליה כים, דגם בזה לא איירי בענין השיעור והמדה, אלא הכונה כי ידוע שהים תוכו גבוה משפתו ורק שפות הים הם נמוכים מן היבשה, ולפי זה היה ראוי שישטוף הים את היבשה מאחר שהמים שבקרב הים הם גבוהים מהיבשה, אך באמת עומדים כן בגזירת הבורא יתברך דכתיב [ירמיהו ה' כ"ב] אשר שמתי חוק גבור לים חק עולם ולא יעברנהו, וכמו שכתוב בספר הברית יע"ש. וז"ש לא תמצא במי שמרחיב דעתו עליה כים, רצונו לומר, כדמיון הים שתוכו וקרבו גבוה משפתו, כן הוא בקרבו גבוה שהוא מתגאה הרבה ובשפתו נמוך שמוציא דבריו בפיו המראים ענוה ושפלות. הנה באדם כזה לא תמצא התורה, כי צריך להיות עניו אמיתי שיהיה נמוך גם בקרבו ותוכו:

---

<sup>18</sup> בן יהודע עירובין נה ע"א.



ועדיין י"ל למה כפל הדברים במגביה ומרחיב דחדא היא. ונראה לי בס"ד נקיט תרתי חלוקות כנגד שני מיני לימוד הא' הוא הגרסא, וכנגד זה נקיט מגביה, והב' לימוד העיון והסברא וכנגד זה נקיט מרחיב. אי נמי כנגד לימוד הנגלה וכנגד לימוד הנסתרי".

### דיבוק חברים<sup>19</sup>

נאמר בתהילים<sup>20</sup>, "חסד ואמת נפגשו צדק ושלוש נשקו". ביאר רבנו הרי"ח זיע"א: "נראה לרמוז בס"ד, צרף אותיות חס"ד עם אותיות אמ"ת, יהיה מהם צירוף שלש תיבות שהם אה-סם-דת. כלומר הסם מועיל לדת היא התורה דכתיב בה מימינו אש דת למו, הוא אה, כלומר האחוה. כי כשיש אחוה וריעות בין התלמידים, יכולים להשיג בתורה באופן שתתקיים בהם ולא תשתכח מהם. וזה האח[ד] שהוא שורש האחוה, הוא הסם המקיים הדת בלבב האדם. וגם יהיה תועלת לזה ע"י כי צדק ושלוש נשקו, אם תצרף אותיות צד"ק עם אותיות שלו"ם, יהיה מזה צירוף צלם-קדושי, שאם האדם יזכה להיות לו צלם קדוש שלא יחטא אז ג"כ התורה מתקיימת בו".

### יפנה לבו לעסק התורה. וינהג בנחת ולא בכעס<sup>21</sup>

עוד אמרו חז"ל במסכת חגיגה שם: "אמר רבי אמי אין מוסרין סתרי תורה אלא למי שיש בו חמשה דברים שר חמשים ונשוא פנים ויועץ וחכם חרשים ונבון לחש". ביאר רבנו הרי"ח זיע"א: "נראה לי בס"ד בכולהו איכא טעמא, שר חמישים יש לו משרתים רבים שעושין לו עסקיו, ולכן לא יהיה לבו טרוד בעסקיו אלא יהיה פנוי ללימוד התורה. ונשוא פנים רצה לומר אינו כעסן, דהכעס מכונה בשם פנים, דכתיב<sup>22</sup> פני ילכו והניחותי לך, לכן הכעס ניכר בפנים, ומי שאינו רגזן נקרא נשוא פנים, וזהו צורך לענין הלימוד, דכעסן חכמתו מסתלקת ונפשו נטרפת, ואיך ישיג הלימוד.

ויועץ זה המבין דבר מתוך דבר, כי סתרי תורה מוסרים אותם ברמוז, והשומע יבין דבר מתוך דבר. וחכם חרשים מלשון<sup>23</sup> אל תחרוש על רעך רעה, שיודע

<sup>19</sup> החיים והשלוש תהילים מזמור פה.

<sup>20</sup> בתהילים פה, יא.

<sup>21</sup> בן יהודע חגיגה יא, ב.

<sup>22</sup> שמות ל"ג י"ד.

<sup>23</sup> משלי ג' כ"ט.

להשיב מי ראוי ללמוד, ומי אינו ראוי, שלא ילמד מאנשים שאינם מהוגנים. ונבון לחש דידיע לאשתמרא ארחוי. וכמו שאמרו על רבי שמעון בן יוחאי ע"ה בסבא דמשפטים<sup>24</sup>, בריה דיוחאי ידע לאשתמרא ארחוי, ופירש רבינו ז"ל בשער מאמרי רשב"י הכוונה, דכל אותם שהם מאור מקיף יש בהם כח לדבר בסודות התורה דרך כינוי והעלם גדול כדי שלא יובנו אלא למי שראוי להבינם, ולכן ניתן רשות לרבי שמעון בן יוחאי לכתוב ספר הזוהר, ולא ניתן רשות לרבנותיו או לראשונים שקדמו לו, והטעם בשביל שלא היה בהם כח להלביש הדברים כמוהו, עכ"ל. ולזה אמר ונבון לחש, כלומר שידוע ללחוש ברמז"ל.

#### **ילמד על ידי חכם ורב<sup>25</sup>**

דברים אלו – של סודות התורה – אי אפשר להבין אותם אפילו במקצת מתוך הספר, אלא צריך ללמוד מה שכתוב בספר על ידי חכם ורב, כמו שאמר המשורר ב'קערת כסף', עשה לך רב ואל תבטח בספרא. אך אם גם הרב שלך כל בטחונו בספרא, מה תועלת יש לך בו. מיהו, אם חכם ונבון ושכלו ישר ואמיתי בחכמת הפשט, ודאי יוכל להשיג מספרי הקודש דברי אמת, שיהיו אצלו ברורים ומפורשים יותר, אע"פ שאי אפשר להבינם על בורין בלתי קבלה מפה לאוזן, עם כל זה הוא ישר ונאמן לאחוז בידו".

#### **יעסוק תחילה בקניית יסודות החלק הנגלה!<sup>26</sup>**

כתב רבנו הרי"ח זיע"א: "ידוע כי התורה יש בה חלק הנגלה וחלק הנסתר. והאדם צריך ללמוד בשניהם. אך לא יגש ללמוד בחלק הסוד תחילה, אלא קודם הכל ילמוד חלק הנגלה וימלא כרסו ממנו, ואחר כך ילמוד חלק הסוד. ולכן קבע השי"ת באדם שתי עיניים כנגד שני מיני ראיות הלימוד, והיינו תחילה ילמוד בחלק הנגלה שהוא רמוז בעין שמאלית, ואחר כך ילמוד בחלק הסוד הרמוז בעין ימינית. ולכן עשה הקב"ה הלב בשמאל האדם, להורות שתחילה ילמוד האדם ויביט בעין אחת שהוא לימוד הפשט, ואחר כך ילמוד גם בחלק הנסתר הרמוז בעין ימין. אבל הניגש ללמוד מתחילה בחלק הסוד גם כן ומשתמש בשני עיניים, הרי זה חציפות ועזות גדולה".

<sup>24</sup> בסבא דמשפטים דף ק' ע"ב.

<sup>25</sup> רב פעלים ח"ב, סוד ישרים יג.

<sup>26</sup> אבן שלמה עמ"ט.

עוד במ"ש שם במסכת שבת: בתחילה באחת מעיניך, לכשתעשי בשתי עיניך. ביאר רבנו<sup>27</sup>: "בס"ד התורה יש בה חלק נגלה וחלק נסתר, והעינים שהם מורין על עיני השכל שבו עוסק בתורה ורואה בה, הנה עין ימין רמז על חלק הנסתר כי הוא המיומן, ועין שמאל על חלק הנגלה, והאדם יעסוק תחלה בנגלה, ואחר שיהיה לו יסודות חזקים בלימוד הנגלה אז יעסוק בלימוד הנסתר, ואין ראוי שיעזי פניו לגשת אל לימוד הנסתר מקטנותו. וזהו כדמיון הכלה שבושה להביט בבעלה בזמן חופתה בשתי עיניה, אלא סוגרת אחת ורואה באחת, אבל אחר שנעשית לו אשה גמורה אז מבטת בו בשתי עיניה, וכן העניין בלימוד התורה הנו', וזהו לכשתעשי יסודות חזקים בלימוד הנגלה אז תראי בשתי עיניך.

אמרו חז"ל במסכת חגיגה: "ולא במרכבה ליחיד אלא אם כן היה חכם וכו'". וביאר רבנו הר"ח זיע"א<sup>28</sup>: "קשיא הוה ליה למימר אלא אם כן הוא חכם. ונראה לי הכוונה לומר אלא אם כן ידוע לרב שזה התלמיד חכם, דהיינו מלימוד הפשט שהיה לומד עמו נודע לו שהוא חכם, ואז יוכל ללמדו הסוד הזה, כי אם לא נודע לו מלימוד הפשט שהוא חכם באמת, איך למדו בפעם הראשונה הסוד, דמהיכא ידע שהוא חכם. ולזר אמר אלא אם כן היה חכם, רצה לומר היה מכבר בלימוד הפשט".

#### הנגלה ילמד ביום, והנסתר ילמד בלילה<sup>29</sup>

אמרו חז"ל במסכת סנהדרין: "כל בית שאין נשמעין בו דברי תורה בלילה אש אוכלתו". וביאר רבנו הר"ח זיע"א: "נראה בס"ד למוד תורה רמוז באות אל"ף, לשון אלופי ומיודעי<sup>30</sup>, וכיון דאין נשמע לימוד תורה בבית, יחסר מספר אות אלף שהוא קי"א מן מספר בית וישאר מספר אש. ומ"ש בלילה נראה דיודע שני אותיות באלפא ביתא רמוז בהם למוד תורה והם אות אל"ף ואות למ"ד, ואמרתי בס"ד למוד באתגלייא רמוז באית למ"ד שהוא גבוה ועליון על כל אותיות, כן לימוד הנגלה כתיב ביה<sup>31</sup> בראש הומיות תקרא, וזה עיקר לימודו ביום, אך לימוד באתכסייא שהוא סוד דעליו אמרו רז"ל<sup>32</sup> מה ירך בסתר אף

<sup>27</sup> בן יהודע שבת קה, א.

<sup>28</sup> בן יהודע חגיגה יא, ב.

<sup>29</sup> בן יהודע סנהדרין צב, א.

<sup>30</sup> תהלים נ"ה י"ד.

<sup>31</sup> משלי א' כ"א.

<sup>32</sup> מועד קטן ט"ז ע"א.

דברי תורה בסתר זה רמוז באות אלף שיש בו רמז לכסוי והעלם, כי אלף בהפוך אתווון פלא לשון כי יפלא ממך דבר<sup>33</sup>, וכן לא נפלאות היא ממך<sup>34</sup>, וזה ראוי להיות בלילה, ולכן על לימוד זה הרמוז באות אלף אמר שאין נשמעין בו דברי תורה בלילה".

### הנגלה ילמד בגלוי והנסתר ילמד בהצנע<sup>35</sup>

ביאר רבנו הרי"ח זיע"א: "פסוק אחד אומר<sup>36</sup> חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה, דמשמע דברי תורה נאמרים בגלוי ופרסום. וכתוב אחד אומר<sup>37</sup> חמוקי ירכייד כמו חלאים, ללמד, מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר<sup>38</sup>. ומתרצים, כאן בלימוד חלק הפשט של התורה ועל זה נאמר חכמות בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה. וכאן, בלימוד חלק הסוד של התורה, שזה ראוי להיות בסתר, כירך שהוא בסתר, ועל זה נאמר<sup>39</sup> ואת צנועים חכמה".

עוד ביאר<sup>40</sup>: "הטעם שצריך להיות בהצנע הוא מפחד בלילות. כי כל זמן שהוא קודם ביאת המשיח שעדיין לא נשלם התיקון, יכונה בשם לילה. וזמן ביאת המשיח ואילך יכונה בשם בוקר. כנזכר בגמרא<sup>41</sup>. ולכן צריך שיהיה לימוד הקדוש של הסוד בזמן הזה הדומה ללילה בהצנע, מפני שיש בו שליטת החיצונים והקליפות, ומפחדים מהם שלא יתקנאו ויתגרו, לכן לומדים זה החלק בהסתר והצנע. מה שאין כן לעתיד לבוא בביאת המשיח במהרה בימינו אמן, שמכונים בשם בוקר, שיכרתו הקליפות, אז אין פחד כלל, ולומדים גם חלק זה בגלוי. ולכן על אותו זמן כתוב<sup>42</sup> כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדלם, ודוק.

### ירחיב הסבר ע"י דמיון של משל וציורים<sup>43</sup>

<sup>33</sup> דברים ט"ז ח'.

<sup>34</sup> שם ל' י"א.

<sup>35</sup> חסדי אבות ד, ב.

<sup>36</sup> משלי א, כ.

<sup>37</sup> שיר השירים ז, ב.

<sup>38</sup> מ"ק טז ע"א.

<sup>39</sup> משלי יא, ב.

<sup>40</sup> אבן שלמה שיה"ש ג, ח.

<sup>41</sup> פסחים ב, ב.

<sup>42</sup> ירמיה לא, לג.

<sup>43</sup> בן יהודע חגיגה יא, ב.

כתב רבנו הרי"ח זיע"א: "ומוכרח שירבה לעשות דמיונות וציורים ומשלים להסביר העניין לשכך את האוזן, מפני כי עתה כל המקראות ומעשה המצות ונוסח התפלות בנויים עליהם, ומוכרח שהתלמיד ירבה לשאול בהם כמה שאלות, ויצטרך הרב להרבות לו תשובות בדרך משל ודמיון וציור, ולכך אמרו ולא במרכבה ליחיד אלא אם כן חכם ומבין מדעתו, כדי שלא ירבה בשאלות ויצטרך הרב להשיב לו תשובות בדרך משל ודמיון.

#### **לימוד הסוד הנסתר אין בו מלחמתה של תורה<sup>44</sup>**

ביאר רבנו הרי"ח זיע"א: "בחלק הנגלה והפשט יש בו מלחמה גדולה בשקלא וטריא וקושיות ותירוצים, וכמו שדרשו<sup>45</sup> ידיו רב לו, במלחמתה של תורה. ורק זה הלימוד של פשט הנגלה יש בו מלחמתה של תורה. מה שאין כן לימוד הסוד הנסתר אין בו מלחמה. כי הוא דברים ברורים המקובלים איש מפי איש, שעליהם לא יוכל האדם להוסיף מדעתו כחוט השערה, לא ע"י סברא ולא ע"י חריפות".

#### **יש בתורת הסוד עניינים שאינם רשאי לשאול בהם<sup>46</sup>**

חלק לימוד הסוד נקרא בשם חכמה, כי הוא סוד יו"ד דשמה קדישא שהיא חכמה, וכמו שביאר רבינו האריז"ל. וידוע מה שאמרו בתיקונים<sup>47</sup>, דחכמה סוד כוח-מה. וידוע כל דבר שהאדם מסתכל ומתבונן בו במחשבה בלבד, ואינו רשאי להוציאו לפועל בדיבור בפיו, נקרא בשם 'כוח'. אבל דבר שהאדם שואל ומשיב בו בפה נקרא 'מה', כי מלת 'מה' היא עניין שאלה ששואל מה זה ומה היה ומה יהיה. ולכן חלק הסוד נקרא בשם חכמה שהוא כוח-מה. כי בסודות יש עניינים שאינם רשאי לשאול בהם ולדבר בהם בפיו, אלא יתבונן בהם במחשבתו דווקא, שזה נקרא בשם 'כוח'. ויש סודות שהאדם מוציא אותם בפיו, ושואל וחוקר ודורש בהם, שזה נקרא בשם 'מה', שעניינו הוא שאלה מה זה, ומה היה, ומה יהיה".

#### **ידע שאי אפשר להשיג מהות סתרי התורה באמת**

<sup>44</sup> אבן שלמה שיר השירים ג, ז.

<sup>45</sup> סוטה ז' ע"ב.

<sup>46</sup> בניהו חגיגה יג, א.

<sup>47</sup> בתיקונים ה, א.

רבנו הרי"ח זיע"א פתח: "בראשית כל דבר דע, כי כל מה שתלמוד בסודות הקבלה בעניינים הרוחניים של מעלה, אע"פ שתמצא שבהכרח הדברים על דרך ציורים הגשמיים אשר משיג כוח ראיית עינינו ושכלנו, הנה עם כל זה אין הדברים כפשוטן, ואי אפשר לשום אדם להשיג מהותן ועניינן באמת, יען כי כוח המדמה שבאדם אינו יכול לצייר בציר רוחני ואינו משיג אמיתותו כלל"<sup>48</sup>.

#### חובת ההתבוננות ברוממותו יתברך<sup>49</sup>

רבנו הרי"ח זיע"א פתח: "הנה דוד המלך ע"ה אמר, אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהַלְתֶּךָ. הרי זה כלל גדול בידך קודם כל דבר, צריך להביט בגדולתו יתברך ברוך הוא וברוך שמו, וברוממותו העליונה, הן קודם תפילה הן קודם עסק התורה, ובפרט כאשר תבוא ללמוד בסתרי תורה. על כן, בכל עת ובכל פעם אשר תלמוד, אמור בפך ורחוש בלבבך, פתיחת אליהו הנביא זכור לטוב אשר פתח ואמר, רבון עֲלְמָא דְאַנְתָּ הוּא חַד וְלֹא בְחֻשְׁבָּן. אַנְתָּ הוּא עֲלָאָה עַל כָּל עֲלָאִין סְתִימָא עַל כָּל סְתִימִין לִית מְחֻשְׁבָּה תְּפִיסָא בְּךָ כְּלָל, וכו' וכו' עד סוף פתיחת אמריו הישירים. ותן דעתך על הדברים הקדושים והטהורים, ואז תחזינה עיניך מישרים להבין ולהשכיל בסודות נסתרים".

## בקשה

זיהר כל אדם לומר בכל יום<sup>50</sup>:

רְבוֹן עֲלְמָא. יְהֵא רַעְוֵא קְמָךְ לְמִיּהֵב לֶן חִילָא לְאַתְעֵרָא בִּיקְרָךְ. לְמַעַבְדַּ רַעוּתָךְ. וְלְסַדְרָא כְּלָא כְּדָקָא יְאוּת. וְאַף עַל גַּב דְּלִית אָנָּן יַדְעִין לְשׁוּאַה רַעוּתָא וְלָבֵא לְתַקְנָא כְּלָא. יְהֵא רַעְוֵא קְמָךְ דְּתַתְרַעֵי בְּמַלְיִן וְצִלּוֹתָא דִּילָן. לְתַקְנָא תַקְוָנָא דְלַעֲלָא כְּדָקָא יְאוּת. וְלַהוּ הִיכְלִין עֲלָאִין וְרוּחִין עֲלָאִין עֵילִי הִיכְלָא בְּהִיכְלָא וְרוּחָא בְּרוּחָא. עַד דְּמַתְחַבְרֵן בְּדוּכְתֵיהוּ כְּדָקָא חֲזִי. שְׂיַפֵּא בְּשִׂפֵּא. וְאַשְׁתְּלִימוּ דָא כְּדָא וְאַתְיַחְדוּ דָא כְּדָא. עַד אָנוּן חַד וְנַהֲרִין דָא כְּדָא. וּכְדִין נְשַׁמְתָּא עֲלָאָה דְכְלָא אַתְיָא מְלַעֲלָא, וְנַהֲרִין לֹון. וְלַהוּ נַהֲרִין כְּלַהוּ בּוֹצִינִין בְּשִׁלְמוּ כְּדָקָא חֲזִי. עַד דְּהַהוּא נַהֲרָא עֲלָאָה אַתְעַר וְכְלָא אַעִיל לְגַבֵּי קַדְשׁ קַדְשִׁים. וְאַתְבְּרָא וְאַתְמַלְיָא כְּבִירָא דְמִיִּין נְבַעִין וְלֹא פְסָקִין. וְכְלַהוּ

<sup>48</sup> דעת ותבונה ראש פתיחה שניה.

<sup>49</sup> דעת ותבונה ראש פתיחה שלישית.

<sup>50</sup> בקשה זו שהובאה בספר "בן איש חי" ונדפסה בסידורים לאומרה לפני פרשת העקידה.

מתברכן לעלא ותתא. וההוא דלא אתידע ולא אעיל בחדשבנא רעותא דלא  
 אתפס לעלמין בסים לגו לגו בגויהו. ולא אתידע ההוא רעותא ולא אתפס  
 למנדע, וכדין כלא רעותא חדא עד אין סוף. וכלא איהו בשלימו מלתתא  
 ומגו לגו. עד דאתעביד כלא חד. ואתמליא כלא ואשתלים כלא. ואתנהיר  
 ואתבסס כלא כדקא יאות:

רבון עלמא. יהא רעותך עם עמך ישראל לעלם. ופרקן ימינך אחזי לעמך  
 בבית מקדשך. ולאמטויי לנא משוב נהורך. ולקבלא צלותנא ברחמי. יהא  
 רעוא קמך דתהוי סעיד וסמיד לן דנימא מלין בארח מישר. בתקונא  
 דלעלא. בתקונין דמלכא קדישא ומטרוניתא קדישא. ולמעבד יחודא שלים  
 לאשלפא לההיא נשמתא דכל חיי. מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין.  
 בגין דיהוי ההיא נשמתא משתבחה בכלא. ומתפשטא בכלא. דהא עלא  
 ותתא תלין בההיא נשמתא ומתקמי בה:

## [ב] הקדמות ללימוד

דברי מורנו ורבנו המקובל האלהי הרי"ח הטוב זיע"א בעשרות חיבוריו, ועוד רבים בכת"י, והם **כולם בלולים בסלת נקיה של פרד"ס התורה**. אמנם, חיבוריו המיוחדים לתורת הסוד נתפרסמו במשנה סדורה בחיבורו הגדול **זעת ותבונה**, ובו ג' פתיחות לפני פרק שער החצר הפנימית ושערי החיבור כולו. עוד נודעו תשובותיו המקובצות בקונטרס שקראו בשם **חוט המשולש** והסמיכו בס' עוד יוסף חי סוף פר' וישלח. ועוד בתשובותיו בשו"ת **תורה לשמה**. ועוד תשובו בענייני הסוד בשם **סוד-ישורים** בין בתרי השו"ת הגדול רב פעלים. וביאורו **בניהו** על תיקוני הזוהר. וס' **עטרת תפארת**. צדיק כתמר יפרח, ורבו דבריו בגובהם ועומקם, ובוודאי צריכים תפילה רבה לסייעתא דשמיא ללומדם בספר כראוי וכסדר, וכאן אמרנו רק לזכות נפשנו גם אם רק בצלו חמדנו וישבנו, כי פריו מתוק לחכנו.

על כן ערכנו כאן מעט מועיר מרשימות שהיו לנו להקדמות חשובות ויסודיות להטעים חכנו מפריו של מורנו ורבנו זיע"א ויאורו עיננו בזכות דבריו הקדושים. רשמתים ממקורותיהם, והם י"ג במספרם, וזה סדרם:

- א. דרך הלימוד!
- ב. אסור לתרגם את הזוהר ולא התיקונים ולא את האדרא.
- ג. ימעט ללמוד בעניינים שהיו קודם התיקון, וילמד רק במה שאחר התיקון.
- ד. בעניין עשר הספירות, אין מקום לחקור בגי' ראשונות אלא רק בז' תחתונות.
- ה. השעות של ששת ימי בראשית אינם שיעור שעות של ימים אלו.
- ו. בירורים שעשה אדם הראשון.
- ז. עיגולים ויושר.
- ח. הקדמות להשכיל היטב בדברים העומדים ברומו של עולם.
- ט. הקדמות יסודיות בקבלה על עשר ספירות ושמות הקדש.
- י. בעניין הזווג ותארים זכר ונקבה האמורים בעליונים.
- יא. בעניין תיקון רחל ותיקון לאה.
- יב. בעניין הכוונה והמחשבה בתפילה.
- יג. איך תהיה כונתינו בתפילתנו ובמצותינו: בזו"ן או לאסב"ה.

[א] דרך הלימוד!



אומר רבנו הרי"ח זיע"א<sup>51</sup>: **ובאמת דברים הנאמרים במקום גבוה, צריך להיות לאדם רתת וחלחלה ורעדה גדולה בדברו ובקריאתו בהם, ויהיה לו שבעה עינים פתוחות לדקדק בהם, שלא יבא לידי מכשול ועל זה התפלל דוד המע"ה, שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.**

### **ב] אסור לתרגם את הזוהר ולא התיקונים ולא את האדרא.**

רבנו הרי"ח הטוב פסק כן<sup>52</sup>, וזלש"ק: "אם מותר לתרגם האדרא בלשון ערבי או בלשון אחר ולקובעה בדפוס לחלקו ביעקב ולהפיצו בישראל... ואתה השואל תראה בעיניך, כי על העתקה של מאמרי רז"ל בלשון אחר חרדו הגאונים הנז"ל<sup>53</sup> כל החרדה הזאת, ואסרו איסור על הקונה שלא יקנה, וכ"ש וקל וחומר על דברי האדרא קדישא, אשר כולם סודות עליונים, והדברים הנגלים שבהם מדברים בלשון הנשמה כדי לשכך את האוזן, דודאי יש איסור גדול לתרגם אותם, בלשון אחר, כי התרגום מראה להקורא, שזה הנגלה מהם הוא כונת הדברים אשר דבר בעל המאמר ממש....

והוא כי ידוע, שספר הזוהר והתיקונים וכ"ש אדרא רבא ואדרא זוטא הם דברים עמוקים מאד מאד, ונכתבו בחכמה נפלאה ונוראה אשר בדבור אחד רצוף דברים הרבה, והכל נאמר בהעלם גדול מאד... והנה לאו דוקא דברי רשב"י באדרות ובזוהר נאמרו בהעלם גדול, אלא גם דברי רבינו האר"י זלה"ה אשר גילה מפי אליהו זכור לטוב הקדמות גדולות ודרושים... ועתה אם דברים העמוקים אשר באדרא שהם אמורים בצירור גשמי ובתוארים גשמיים, ילמדו אותם אישי ישראל והמוון העם בלשון המדינה, הן לשון ערבי הן לשון אחר, א"א שלא יעבור בדעתם דרך העברה זה הצירור הגשמי על ספירות העליונים, לחשוב שהם כך כאשר אומר בפיו, ואע"פ שהוא רק דרך העברה בעלמא בלב, הנה זה איסור גמור ונחשב לו חירוף וגידוף ואבוד נפש. ועוד טענה חזקה וגדולה יש לי לטעון... הרי לך להדיא דכל דברים האמורים באדרא קדישא כולם נאמרו ברוה"ק, והמילות עצמם שהם יוצאים מפיהם דברים ככתבן היו עושין פעולות גדולות ונשגבות ונוראות, ואנחנו בלמדינו הדברים ההם, כאשר יצאו מפומיהו דרבנן קדישי ברוה"ק,

<sup>51</sup> מתוך קונטרס חוט המשולש בסיום תשובה שם.

<sup>52</sup> בשו"ת רב פעלים ח"א י"ד סימן נו.

<sup>53</sup> הוא כנזכר ומפורט במקור, מה שפסק הגאון מופת הדור מהר"ח ז"ל אבד"ק צאנז יע"א, והתמרמר על זה כנז' בסוף ספרו תפארת יוסף.

אע"פ שהם חתומים וסגורים אצלנו, ואין לנו ידיעה בהם עושים בקריאתם פועל ותיקון למעלה, מפני קדושת האותיות אשר יוצאים מפינו כמו שהם.

והנה בכל הדברים הנז"ל אשר כתבתי, והטענות אשר טענתי, יש כדי סיפוק לאסור איסור בענין זה של תרגום האדרא וזוה"ק ללשון אחר, ואין צורך להאריך יותר בזה. עכ"ל. \* זה עתה נתפרסמה תשובתו<sup>54</sup> של מרן הרש"י המקובל האלהי הרב מרדכי אליהו שליט"א, שאר בשרו וממשיך דרכו בקדש של מרן הרי"ח זיע"א, וז"ל: "האם מותר לתרגם את ספר הזוהר ללשון הקדש? – הרב סומך על תשובת גאון עוזנו ותפארתינו רשכבה"ג הרי"ח הטוב זצוק"ל, שבתשובתו ברב פעלים [הנ"ל] שאסר לתרגם את האדרא רבא והזוהר ללשון ערבי והביא מספר נימוקים לכך, והוא הדין הטעם שאין לתרגם ללשון הקודש וטעמו ונימוקו עמו. אולם אפשר לספח לספר הזוהר ביאורי מילים ותוכן העניין ותע"ב".

**ג] ימעט ללמוד בעניינים שהיו קודם התיקון, וילמד רק במה שאחר התיקון.**  
אמרו חז"ל: "ולא במעשה בראשית לשנים". וביאר רבנו הרי"ח זיע"א<sup>55</sup>: "כתב הרב פתח עיניים ז"ל, שכתב הרב הקדוש מורנו הרב חיים ויטל ז"ל שמעתי ממורי הרב זכרונו לחיי העולם הבא, דמעשה בראשית הם דרושי עולם התוהו, שזה היה בבראשית קודם התיקון, ומעשה מרכבה הם דרושי התיקון והתלבשות הפרצופים זה בזה, וזה נקרא חידוש העולם והשינויים שיש מזמן לזמן בענייני סדר התלבשות, עכ"ל הרב ז"ל ע"ש. והנה דברים אלו שכתב מורנו הרב חיים ויטל ז"ל בשם רבינו האר"י ז"ל, הם מכוונים אל הדברים שכתב רבינו ז"ל בשער מאמרי רשב"י בריש ביאור אדרא רבא, במאמר אמר ר' שמעון לחברייא עד מתי נתיב אקיימא דחד סמכא וכו' ע"ש, דהרואה יראה הדברים עולים בקנה אחד. אמנם לפי דברי רבינו ז"ל דמפרש מעשה בראשית הוא בדברים דקודם התיקון, צריך להבין מה הפרש יש בין זה לזה לענין הלימוד, דבזה הותר בשנים ובהך ביחיד דווקא. ונראה לי טעמא משום דהדרוש שדורש הרב לתלמידו במה שהיה קודם התיקון, אין דרך הדרושים ההם לדבר בס' בעומק הרבה ולא בהרחבת דברים, כי אם דרך כלל בקיצור, מפני שאין המקראות וסוד המצות והתפילות

<sup>54</sup> בספר "שו"ת הרב הראשי", ח"א סימן קכה.

<sup>55</sup> בן יהודע חגיגה יא, ב.

בנויים עליהם, אך בדרושים המדברים בסודות שאחר התיקון, מוכרח לדבר בעומק ולהרחיב הדברים".

**ד] בעניין עשר הספירות, אין מקום לחקור בג' ראשונות אלא רק בז' תחתונות.**  
 כתב רבנו הרי"ח זיע"א<sup>56</sup>: "והנה, בפסוק [דברים ד' ל"ב] שאל נא לימים הראשונים, פירשו בזוהר הקדוש דאין מקום שאלה ודרישה וחקירה אלא בשבעה ימי בראשית בלבד שהם שבעה תחתונות, אבל בשלש ספירות ראשונות אין מקום חקירה כלל ע"ש. ועיין ריש שער הקדמות מה שכתב רבינו ז"ל, תירוץ קושיא גדולה שנתקשו בה חכמים גדולים ע"ש, והובאו דבריו אלו גם בספר עץ חיים שער עיגולים, ועיין דברי שלום מה שביאר בזה בדף ל"א, ועיין מקדש מלך דף א', ואין אנחנו רשאים וכדאין להאריך בדברים אלו ולפלפל בהם, וזאת אגיד מה שאמר בן סירא, במה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות, ענין עסק זה הוא משא ומתן בשאלה ותשובה בין התלמיד ובין רבו, ואמר לו התבונן אתה מעצמך אם יש לך כח להבין. ודע דראיתי לרבינו מורנו הרב חיים ויטל ז"ל בשער קדושה שכתב וזה לשונו, והנה זה ענין מראות יחזקאל הנקרא מעשה מרכבה, להיות המדרגות מורכבות זו על זו וכו' ע"ש, ואין זה סותר למה שכתב בפתח עיניים בשמו במשמעות מעשה מרכבה כנזכר לעיל, דבאמת הכל עולה בקנה אחד, שגם במרכבה של מראות יחזקאל הנביא ע"ה ישנם לסודות המרכבה של אחר התיקון, שמרכבה של יחזקאל הנביא ע"ה הייתה בנויה על סודות אלו שאחר התיקון ושייכי בהו".

**ה] השעות של ששת ימי בראשית אינם שיעור שעות של ימים אלו**  
 כתב רבנו הרי"ח זיע"א<sup>57</sup>: אדה"ר איך העלה מ"ן תיכף ביום שנברא. שאלה, מצינו בע"ח שער הנסירה פ"ג שכתב שזו"ן אחר ט' שנים ויום א' הם מעלין מ"ן לאביהם אך האדם התחתון אינו יכול להעלות נשמתו בסוד מ"ן אלא אחר י"ג שנים ויום א' ע"ש וק"ל א"כ איך אדם הראשון העלה מ"ן ביום ששי שהוא ביום ראשון שנברא, והלא אפי' זו"ן צריכים תשע שנים. יורנו המורה לצדקה ושכמ"ה.

תשובה. **אותם השעות של ששת ימי בראשית אינם שיעור שעות של ימים אלו אלא הם ארוכים וגדולים שיעור זמן גדול כנודע.** ועוד י"ל התם באדה"ר שאני, שלצורך תיקון העולם באו לו הנר"ן עד אבא דאצילות בבת אחת, וא"כ גדל מהם בלתי זמן וגבול ולכן היה בכוחו לעלות. תדע דהא גם עתה באדם התחתון שכתב רבינו זלה"ה שצריך לו

<sup>56</sup> בן יהוידע חגיגה יא, ב.

<sup>57</sup> מתוך שו"ת תורה לשמה סימן תקג.

י"ג שנים ויום א' עד שיוכל לעלות נשמתו בסוד מ"ן וגם אינו יכול להוליד כי אם עד י"ג שנים אעפ"י שביאתו ביאה אחר ט' שנים עכ"ז כתב שדרך מקרה יוכל להוליד גם אחר ט' שנים ויום א' וממילא הי"ה דיכול לעלות נשמתו דרך מקרה גם קודם י"ג. וכן אצל אדה"ר היה זה דרך מקרה לצורך תיקון העולם. ואפי' בשאר דורות מצינו לפעמים מזדמן שהאדם בקטנותו יקח כל הנר"ן שלו עד האצילות, ואפי' אם לא הגיע עדיין לחמש שנים, וכנז' בשער הגלגולים בענין ההוא ינוקא, וכיוצא.

גם הנך רואה כי מלבד זה היה באדם וחווה עוד עניינים שאין כמותם בעוה"ז והוא כי חוה נתעברה בו ביום וילדה בו ביום שעלו למטה שנים וירדו ארבעה וזה לא נמצא בתולדות אדה"ר בשום פעם. והן אמת כי ד"ז יש דוגמתו בעליונים בזו"ן הקטנים שיש בחי' עיבור ולידה ביום אחד כנודע בסוד תפלת שחרית ונפילת אפיים ומזמור יענך. אך מצינו יש למעלה אופן אחר בסוד עיבור ולידה והוא כי העיבור שנתעברה רחל בזווג שמיני עצרת אינה יולדת כי אם עד שביעי של פסח ודברים אלו הם כבשונו של עולם אין האדם יכול להרחיב הדבור בהם. והיה זה שלום ואל שדי ה' צבאות יעזור לי. כ"ד הקטן יחזקאל כחלי נר"ו.

#### ו] בירורים שעשה אדם הראשון

כתב רבנו הר"ח זיע"א<sup>58</sup>: אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה. הענין הזה מפורש היטב בדברי רבינו האר"י ז"ל בשער המצות פרשת עקב, כי קודם החטא קרא שמות לבהמה ולחיה ולעוף השמים, ובקריאת השמות בלבד עשה בירור ותיקון להם שנבררו ונתקנו כראוי, ולכן נאסר לו לאכול מהם, כי מאחר שנבררו אין צריכין בירור עוד על ידי אכילה, ורק בהמות בהרי אלף [תהלים נ' י"] לא נבררו על ידי אדם הראשון ונשאר בירור שלהם עד לעתיד לבוא שהם מזומנים למאכל הצדיקים ובאכילתם יתבררו, וכל זה הבירור שעשה אדם הראשון בקריאת השמות הוא רק לבהמות וחיות ועופות, אבל לצמחים ואילנות ולחלקי הדומם לא קרא שמות, ולכן נשאר בירור שלהם על ידי אכילה שיאכל מהם, ולזה הותר לו לאכול מן העשבים ומן האילנות, ולכן אמר לו הנה נתתי לכם את כל עשב זרע זרע לכם יהיה לאכלה, כי כונת האכילה היא לברר הטוב שבמאכל, והנה אחר שחטא אדם הראשון חזרו כל הבחינות להתקלקל וכל אותם בעלי חיים בהמות וחיות ועופות נתקלקלו וצריכים בירור, כי נעשה בהם תערובת טוב ברע כבתחלה קודם שהובררו, אמנם עם כל זה לא הותר לאכלם כי לא היה בבני אדם כח בעת ההיא לבררם באכילה, ולכך כל בשר של בעלי חיים נשאר באיסורו שלא לאכלו מאחר שאין בהם כח לבררו, עד שבא נח ובניו אחר המבול, ראה השי"ת שיש להם כח לברר ואז התיר להם אכילת בשר בעלי חיים, וכמו שנאמר וכירק עשב נתתי לכם את כל, אמנם גם עתה אין יכולים לעשות באכילתם בירור שלם כראוי, ועוד אין יכולים לעשות בירור באכילתם אלא רק מן בשר בעלי חיים הטהורים שאין בהם סיגים רעים וחזקים ביותר, שהקדושה שבהם רבה על חלק הקליפה, אבל מן בהמות וחיות הטמאים

<sup>58</sup> בן יהודע סנהדרין נט ע"ב.

אי אפשר לברר, שהרע חזק ביותר ומרובה על חלק הטוב כמה וכמה, והאוכלם מלבד שלא יברר כלום באכילתו אלא אדרבה תתאחז בו קליפה הטמאה שבהם ותדבק בו ותסתלק הקדושה ממנו בר מינון, עד כאן דבריו זלה"ה ע"ש.

ואנא עבדא חקרת, אם כן ניצוצות המעורבים באלו בהמות הטמאים איך נבררים. ואמרתי כי בהמות וחיות ועופות הטמאים אחר שימותו יהיו עפר, ואז יהיו בכלל ברור הדומם שהוא עפר הארץ שנברר על ידי המטר שמוציא עשבים מן הארץ כמ"ש רבינו האר"י ז"ל, גם עוד יתברר על ידי איזה תערובת שיערב מעט מן העפר שלהם באיזה פרי ואוכלו האדם עם הפרי, גם אפשר שיתברר כמו כן על ידי עסק התורה שיעסקו שם במקום אותו עפר, וכמו שאמרו המקובלים ז"ל על מאמר הו"ו שקלי ואזלי, והיינו רוצה לומר שקלי ניצוצי קדושה ממקום הלוחם שמדברים שם בדברי תורה".

#### ז) עיגולים ויושר

כתב רבנו הרי"ח זיע"א<sup>59</sup>: והנה יש עולמות שהם בסוד עיגולים, ויש שהם בסוד היושר. וכמו שיש בזה יש בזה. אך העיגולים הם בבחינת דין, והם נאצלו ונוצרו ונעשו תחילה. והיושר הם בחינת רחמים, וכל תיקון [נפילת ז' המלכים] צריך שיהיה בשניהם.

#### ח) הקדמות להשכיל היטב בדברים העומדים ברומו של עולם<sup>60</sup>

א. [אור אין סוף] **זע כי טרם שנאצלו הנאצלים ונבראו הנבראים היה אור א"ס שהוא אור עליון פשוט** ואין לו בחינת ראש ולא בחינת סוף אלא הכל הוא אור אחד פשוט שיהיה בהשוואה אחת והוא הנקרא אור א"ס ושם זה מוכיח עליו שאין בו שום תפיסה לא במחשבה ולא בהרהור כלל ועיקר והוא מופשט ומובדל מכל מחשבות והוא קודם אל כל הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים ולא היה בו זמן התחלת וראשית כי תמיד הוא נמצא וקיים לעד (והוא הנקרא בפי העולם בשם סיבה הראשונה):

ב. [חידוש מקום החלל] **וכאשר עלה ברצונו הפשוט לברא העולמות ולהאציל הנאצלים עשה וחידש מקום נוי ואויר חלל רקני**, וענין חידוש מקום זה איך הוא ואיך היה ואיך עומד ואיך נעשה אין שום בריה יכולה להשיג ולהבין הדבר הזה ולא לציירו במחשבה, יען שכבר אמרנו דלית מחשבה תפיסה באור א"ס כלל ועיקר ואינו מושג ונתפס בשום מחשבה וציור, אין אנחנו יכולים לדבר בו כלום, ובתוך זה המקום נאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו העולמות העליונים הקדושים כולם:

<sup>59</sup> מתוך החיים והשלום יז, ה.

<sup>60</sup> מתוך קונטרס חוט המשולש, בתשובה שהשיב רבנו זיע"א לדחות ולשלול את דבר בעל ס' כור מצרף ושם כתב רבנו לשואל בזה"ל: "אכתוב לך בקיצור מה שעולה מדברי רבינו האר"י זלה"ה דברים השייכים להבנת ענין זה ככתוב בספר הקדוש עץ חיים זו"ל".

ג. [המשכת הקו] **וקודם שברא העולמות כולם המשיך אין סוף (שהוא הסיבה הראשונה) קו אחד ישר כעין צינור ומשתלשל ויורד תוך החלל של המקום ההוא, וראש העליון של הקו נמשך מן הא"ס עצמו ונוגע בו, אמנם סיום הקו הזה למטה בסופו אינו נוגע באור א"ס, ודרך הקו הזה נמשך ונתפשט אור א"ס למטה, ואז במקום החלל ההוא האציל וברא ויצר ועשה כל העולמות כולם, וקו זה כעין צנור אחד דק אשר בו מתפשט ונמשך מימי האור העליון של א"ס אל העולמות אשר במקום האויר והחלל ההוא.**

[השוואה למ"ש בשער מ"ב] ובעץ חיים הנז' בשער מ"ב בדרושי אבי"ע פרק א' כתב רבינו זלה"ה דברים הנז"ל בלשון אחר, אך הכל הולך למקום אחד ואין ביניהם הפרש, אלא רק שבשער מ"ב הנז' גילה הדבר יותר בהרחבת לשונו הטהור.

לכן אתה תתבונן היטב בלשון זה שאני מעתיק לך וזה לשונו: **הנה מן הא"ס נמשך ונתפשט נצוץ** בחינת אלהות וזה הנצוץ נתלבש בכח נצוץ אחר נברא מכח עוצם הארתו, והוא נשמה דקה מאד והוא נקרא יחידה וזו היחידה יש בה שורשי כל הי"ס בעולם ודקות גדול שאי אפשר להיות לנאצלים דקות יותר ממנו, ועל הנצוץ הזה נאמר בנים אתם לה' אלהיכם, והוא נשמתא דכלא דבעי לאשלפא לה מדרגא לדרגא. ושתים הבחינות האלה הם הנקראים עתיק יומין ואריך אנפין ושניהם נקראו כתר, והוא נקרא בחינה אמצעית בין א"ס לנאצלים, כי יש בו בחינת א"ס הוא הנצוץ אשר נמשך ונתפשט ממנו, ויש בו בחינת נאצלים הוא הנאצל מאותו הנצוץ של הא"ס עכ"ל:

ד. **ודע כי בהיות הקו הזה ראש נוגע באור א"ס מצד האחד וסופו אינו נמשך עד מקום אור א"ס הסובב** לכן אז יצדק בו מעלה ומטה פנים ואחור מזרח ומערב.

ה. **והנה בתחלה נאצלו עשר ספירות בעיגול**, ודבקות העיגול הנאצל עם א"ס המאציל הוא ע"י הקו הזה אשר דרך בו יורד ונמשך אור מן א"ס ומשפיע בעיגול ההוא וכו' וכל זה בחינת עשר ספירות הכוללות דרך סתם כל בחינת העולמות כולם.

ו. **אמנם מבואר ופשוט שכמה מיני עולמות נאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו אלפי אלפים וריבי רבואות** וכולם תוך המקום החלל ההוא וכל עולם ועולם יש בו עשר ספירות פרטיות. וכל ספירה וספירה פרטית שבכל עולם ועולם כלולה מן עשר ספירות פרטיים. וכולם הם בצורת עיגולים זה תוך זה וזה לפניו זמה עד אין קץ ומספר וכולם כגלדי בצלים זה תוך זה:

ז. **והנה עוד יש בחינה שנית בי"ס הלא הוא בבחינת אור היושר כדמיון שלשה קוין** ימין ושמאל ואמצע בצורת אדם עליון, והענין כי הנה דרך הקו הנז' אשר ממנו מתפשטים העיגולים הנז"ל, הנה גם הקו הזה מתפשט ביושר מלמעלה מראש גג העליון של העיגול העליון מכולם עד למטה בתחתית סיום כל העיגולים, והקו מתפשט ויורד

באמצע העיגולים ממש בציור אדם ישר בעל קומה זקופה וכו' וזו הבחינה השנייה של היושר היא נקראת צלם אלהים, ועליה רמז הכתוב באומרו ויבא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו, וכמעט רוב דברי הזוהר והתיקונים מדברים בבחינה השנייה הזאת שנאצלה בדרך יושר במראה אדם, ויש בזה פרטי פרטים לאין קץ, והוא ע"ד שאמרנו בעשר ספירות העיגולים והכל בדרך יושר נמצא שיש שני בחינות שהם דרך עגולים ודרך יושר.

ח. וכדברים האלה נמצא כתוב בהרחבה בספר הבהיר נהר שלום בהקדמת רחובות הנהר לרבינו הרש"ש ז"ל בדף קי"א ע"א וז"ל, ובזה אפשר להבין מה שכתב הרב ז"ל בפ"א משער דרושי אבי"ע (הוא שער מ"ב בעץ חיים אשר זכרתי לעיל) בבואו לבאר ענין מאציל ונאצל כתב וז"ל, והענין כי בין הבורא יתברך אל הנברא שהוא בחינה הכוללת הרוחניות, יש בחינה באמצע אשר עליה נאמר בנים אתם לה' אלהיכם, אני אמרתי אלהים אתם ונאמר ויעל אלהים מעל אברהם וארז"ל האבות הם הם המרכבה, הכונה בזה כי יש ניצוץ קטן מאד שהוא בחינת אלהות נמשך מן הבורא, וזה הניצוץ מתלבש בכח ניצוץ א' נברא שהוא נשמה דקה במאד מאד הנקרא יחידה, ובניצוץ זה הנקרא יחידה יש שורש בחינות רוחניות שהם נרנח"י עכ"ל ע"ש.

וכבר נתבאר לעיל כי ישראל נקראים בנים לזו"ן דאצילות, וגם נתבאר לעיל כי התרין פרקין עילאין שהם חג"ת וחב"ד דפרצוף חג"ת הנקרא אבות עלו ונעשו כלים דחג"ת ונה"י לפרצוף חב"ד ובתוכם מתלבשים המוחין דז"א והם נעשים מרכבה למוחין, ודי בזה לחכם ומבין מדעתו. כי על זה ארז"ל במופלא ממך אל תדרוש כנז' בפרק הנז' :

**והיא היא נשמתא דחיי שהזכיר רשב"י ע"ה באדרא רבא כד"א ויפח באפיו נשמת חיים טברקא דגושפנקא גו בגו וכל דא למה בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתימא עלאה עד סופא דכל סתימין הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים נשמתא דכל חיי דעילא ותתא תליין מההיא נשמתא ומתקיימי בה ויהי האדם לנפש חיה לאתקרא ולעיילא בתקונין כגוונא דא ולאשלפא לההיא נשמתא מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין בגין דיהוי ההיא נשמתא משתכחא בכלא ולמהוי כלא ביחודא חד ומאן דפסיק האי יחודא כמאן דפסיק נשמתא דא ומחזי דאית נשמתא אחרא בר מהאי ובגין דא ישתצי הוא ודוכרניה מן עלמא לדרי דרין בהאי דיוקנא דאדם שארי ותקין כללא דכר ונוקבא וכו' ע"ש. ואם ירצה האדם להעמיק ולעיין ולעמוד על בירור דברים אלו אם יזכה אפשר שיוכל להבין קצת מן ענין זה אם יהיה אלהים עמו עכ"ד רבינו הרש"ש ז"ל :**

ט. ועוד כתב רבינו הרש"ש בספרו נה"ש דף ס"א ע"ב דברים השייכים לענין זה וז"ל, אמנם הכל כתוב שם בהקדמה אלא שצריך השקפה טובה להבין דבר מתוך דבר, והם השני כללים שכתב הרב בספר מבוא שערים בש"ב ח"ב פ"ו, שכתב עליהם שם, שאלו הב' כללים של מ"י ושל מוחין, הם כמעט כוללים כל החכמה הזו, ושניהם תלויים זב"ז,

והוא מ"ש שם בהקדמה, כי כל פרצוף נקרא כן לפרצוף שלמעלה ממנו, והוא מברר מחלקי הברורים של הפרצוף ההוא העליון ממנו ומעלה אותם לפרצוף שע"ג הפרצוף ההוא שעליו לתקנם וכו' :

י. וכפי מ"ש שם נמצא כי המוחין והנרנח"י דז"א דאצילות הנתקנים מהברורים שלו שנבררו ועלו על ידו לישו"ת לתקנם אי אפשר שימשכו עד שיהיו מלובשים בתוך המוחין דכל הפרצופים העליונים שעל גביו עד עתיק דא"ק שבתוכו מלובש אור הא"ס שהוא הנצוץ ההוא שהוא הבחינה האמצעית הנז' שם אשר עליו נאמר בנים אתם לה' אלהיכם, אני אמרתי אלהים, ונאמר ויעל אלהים מעל אברהם, וארז"ל האבות הם המרכבה :

יא. והנה כל אלו הכינויים כתבם הרב ז"ל בכמה מקומות על זו"ן דאצילות ג"כ שנקראים בנים בערך או"א, וג"כ על ישראל שאנחנו נקראים בנים לה' אלהינו שהם הזו"ן דאצילות כי הוא אלהינו ואנחנו עמו ובניו כי הוא עשנו ולו אנחנו, וכן הוא על כל פרצוף ופרצוף בערך הקודם אליו, וגם כתב בספר עולת תמיד כי כל תפלותינו הם לא"ס וכו' :

יב. נמצא כי כשנמשכין מוחין לזו"ן דאצילות אז אור הא"ס המלובש שהוא הנצוץ שהוא הבחינה האמצעית נמצא ומתפשט בכל הפרצופים מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין ושהוא מפרצוף לפרצוף עד זו"ן דאצילות ואז בערכנו יצדקו הכינויים הנז' האמורים בבחינה האמצעית הנז', גם בזו"ן אחר ההתלבשות בהם, והמוחין ההם מתלבשין תוך כלים דחב"ד הנעשים מתרין פרקין עלאין דחג"ת הנקראים אבות ונעשים מרכבה להם, וכן הוא בנרנח"י הנמשכים לצדיקים מלובשים תוך מוחין דזו"ן ודי למבין ותן לחכם ויחכם עוד להבין דבר מתוך דבר, כי עוד לאלוה מלין :

יג. באופן כי אמת הוא שכל תפלותינו הם בזו"ן דאצילות לתקנם, ובהתקנם מוכרח הוא שנתקנים כל הפרצופים וכל העולמות עליונים ותחתונים, ואמת הוא שכל תפלותינו הם לא"ס כי בהתקן זו"ן על ידי התורה והתפילות והמצות שעושים ישראל נמשכין מוחין לזו"ן, וכן הוא מוכרח שנתקנים כל העולמות והפרצופים שעליהם עד עתיק דא"ק שבו מלובש ההו"ה ההיא שהוא הנצוץ והבחינה האמצעית ההיא, ואז נמצא כי ההו"ה ההיא שהיא הבחינה האמצעית המלובש במוחין דעתיק דא"ק נמשך ומתפשט תוך המוחין דעתיק הנז' המתפשטים תוך המוחין דכל הפרצופים שתחתיו ונמשך ומתפשט תוך המוחין מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין שהיא עד תוך המוחין דזו"ן, ואז הזו"ן נקראים על שמה וגם היא נקראת על שם הזו"ן ונעשה הכל אחדות כאחד, באופן כי ישים האדם שם ההו"ה הנז' לנגד עיניו בסוד שויתי ה' לנגדי תמיד ודי בזה למבין, עכ"ל רבינו הרש"ש ז"ל :



יד. ועתה אשוב לדבר בעיקר השאלה אשר נשאלתי עליה, הנה מצינו לרבינו מהרח"ו זלה"ה בעולת תמיד שכתב וז"ל, וכל תפלותינו הם לא"ס ב"ה, אך להיות שאין אנחנו יכולים לכנותו בשום כינוי על כן אנחנו מתפללים על ידי הספירות כי שם שייכי הכינויים והשמות כי כל הכנויים והשמות הם שם העצמות המתפשט בספירות עכ"ל:

טו. הנה מ"ש רבינו ז"ל שכל תפלותינו הם לא"ס ב"ה, הכונה הוא לומר דאליו אנחנו מעלים כונת התפלה והברכות ולימוד התורה וקיום המצות וכל דבר שבקדושה כדי להוריד שפע וברכה מהארתו מדרגא לדרגא עד סיפא דכל דרגין, יען כי כבר הודעתך שהניצוץ ההוא הנמשך ומתפשט מן א"ס נתלבש בכח נצוץ אחר נברא והוא נשמה דקה מאד הנקרא יחידה שזו היחידה יש בה שרשי כל הי"ס והוא קוץ היו"ד של הוי"ה הכולל אשר בו שורש כל הארבע אותיות דהוי"ה, ואור הבחינה הזאת דקוץ היו"ד של הוי"ה הכולל הוא נמשך ומתפשט תוך המוחין דכל הפרצופים מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין שהוא עד תוך המוחין דזו"ן ונעשה הכל אחדות אחד. נמצא אור א"ס טמיר וגניז בכתר ומלובש ב"ס דאצילות, אמנם הוא מתגלה בתפארת ומלכות שהם זו"ן, יען כי הם סיפא דכל דרגין, ולכן ז"א נקרא הוי"ה בסתם על שם הוי"ה הכולל, ובזה תבין הכלל שאמר רבינו האר"י זלה"ה וז"ל, כללו של דבר ישים האדם שם הוי"ה נגד עיניו, וכמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד כי בו נכלל הכל, אור המאציל והנאצלים כולא חד ע"כ, והיינו קאי על שם הוי"ה הכולל הנז"ל:

טז. וכן תמצא כתוב בספר נהר שלום לרבינו הרש"ש ז"ל דף ס"א ע"א, אשר העתקתי דבריו לעיל וז"ל, ואז נמצא כי ההוי"ה ההיא שהיא הבחינה האמצעית המלובשת במוחין דעתיק דא"ק נמשך ומתפשט תוך המוחין מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין שהוא עד תוך המוחין דזו"ן, ואז הזו"ן נקראים על שמה וגם היא נקראת על שם הזו"ן ונעשית הכל אחדות אחד, באופן כי ישים האדם שם ההוי"ה הנז' לנגד עיניו בסוד שויתי ה' לנגדי תמיד עכ"ל, והבן בדברים:

יז. ובזה תבין דברי ר"מ בפרשת בא בזוהר דף מ"ב שאמר וזת"ל, אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה נחית תמן, ואתקרי בההוא דיוקנא הוי"ה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה וכו'. והשתא תבין כי באמת הגם שאנחנו מכוונים בתפלה וברכות בחבור הוי"ה אדני"י שהם זו"ן, וכן מפורש נמי בדברי רבינו האר"י זלה"ה שאנחנו נקראים בניס לזו"ן דאצילות כי הוא אלהינו, ועכ"ז הנה אנחנו מעלים כונתנו לא"ס וכל תפלותינו הוא לא"ס, וכאשר כתב רבינו מהרח"ו ז"ל בעולת תמיד כנז"ל, יען דזו"ן שהם אלהינו, הנה בתוכם אור א"ס כי בעתיק דא"ק שלהם מלובש הא"ס, כי עתיק דא"ק הוא קוץ היו"ד דהוי"ה הכולל אשר בו כל הארבע אותיות דהוי"ה, ואז הזו"ן נקראים על שם א"ס כי נעשה הכל אחדות אחד וכנז"ל:

ודרך משל נאמר, כי הנה תמצא דגוף האדם נקרא על שם הנשמה, ותואר אדם עקרו בנשמה, כי לכן ישראל דוקא נקראים אדם והרי הגוף ג"כ נקרא בו, וכשאתה מדבר עם ראובן ותבקש ממנו איזה דבר הנך רואה שדבורך הוא עם הגוף ובקשתך היא ממנו, אך באמת דבורך הוא עם הנשמה שבגוף שהיא המחיה אותו והוא בכוחה פועל פעולותיו. וכן הענין כאן כי א"ס הוא נשמה לכל הנשמות שבספירות ובפרצופין כולם, והוא טמיר וגניז בתוכם ומחיה את כולם, ולכן אמר דוד הע"ה שויתי ה' לנגדי תמיד, והוא שישים תמיד שם ההוי"ה נגד עיניו כי בקוץ היו"ד וארבע אותיות ההוי"ה רמוז הכל, וכלול הכל מן אור א"ס עד סוף כל דרגין של הפרצופין והכל באחדות גמור:

ח. נמצאת אתה למד שהמתפלל ואומר יהרמ"י או"א הגם שהוא מתפלל לז"א הנה הוא מתפלל באמת לאור א"ס ב"ה שהוא הנצוץ הנז"ל, המסתתר בו בהתלבשות כל הפרצופים שקודם ממנו שכולם כלולים בשם הוי"ה ב"ה, כי מבלעדי א"ס אין כל מאומה בידו, ובקראנו לז"א ונדבר עמו בתפלה וברכות ותשבחות והודאות, הרי אנחנו קוראים ומדברים לכל הפרצופים כאחד עם אור א"ס המסתתר ומתלבש בהם שהוא נשמה לכל:

יט. וכן הדבר מפורש בתיקונים דף ג' וז"ל, לקביל אלן אזכרות דאינון יא'הי'די'ני'הי' בין בקריאת שמע בין בצלותא בין בשירות ותשבחות והודאות, דבכל אזכרה דיפוק מפומי דבכל אתר ובכל ממלל, צריך לכוונא דבור באדניי וקול בהוי"ה, וליחדא לון ביחדא דאיהו יחיד ונעלם דמחבר לון ומיחד לון כחדא, וביה צריך הכונה, דלא תליא למימר בי' קול ודבור אלא במחשבתא עכ"ל, ע"ש:

הרי מפורש כאן דהגם שאנחנו מזכירין בהודאות ותפילות שמות זו"ן, צריך לכוין במחשבתנו לאור א"ס ב"ה, שהוא היחיד ונעלם הנזכר בדברי התיקונים הנז', יען כי כל הפרצופים העליונים עם אור א"ס המתלבש בהם הכל נכלל בשם הוי"ה ב"ה וכאמור לעיל, אשר על כן בכל תפלה ובקשה שתהיה אנחנו מדברים עם ז"א הנקרא הוי"ה בסתם, ומעלים קולנו ותפלתנו עדיו, והוא יעלה קולנו ותפלתנו לאור הנקרא אוזן העליונה, ומשם עד אור א"ס כדי לעשות הפעולה אשר אותה אנחנו מבקשים, כי הכל מלובשים בז"א וכולא חד:

כ. ולכן תמצא בסדר התפלה המתוקנת מרבינו הרש"ש ז"ל בתיקון חצות שמתחלת כך, יהר"מ ה' או"א שימשך מן הא"ס ב"ה אור ושפע גדול לשורש יחידה העליונה המלובש בעתיק וא"א דא"ק וכו'. הנך רואה בזה דהבקשה היא משם הוי"ה שהוא בז"א שמכוונים בו קול ודבור שהוא שילוב הוי"ה אדניי, ומבקשים ואומרים שימשך מן הא"ס, והיינו מפני שהכל כלול בז"א שגם אור הא"ס דגניז וטמיר בכתר הוא מלובש בו. ואומרים לז"א שהם מבקשים מן א"ס שימשך ממנו אור גדול לשרשים העליונים וכו':

כא. ברם אין אנחנו יכולים לומר הבקשה בזה הלשון יהי רצון מלפניך אור א"ס שתמשך אור גדול ושפע גדול לשרשים וכו', שא"כ נמצא אנחנו מדברים להדיא עם א"ס לבדו, ומבקשים ממנו בפרטות בלתי התלבשות הפרצופים, ובאמת אין לנו רשות לדבר עמו בפרטות ואין לנו כח ויכולת על כך, אלא צריך שתהיה בקשתנו ותפלותינו ודברינו אליו בבחינת התלבשותו בכל הפרצופים עד ז"ן שהוא סופא דדרגין, והתלבשות הזה נכלל בשם הוי"ה ב"ה, שהוא קוץ היו"ד וארבע אותיות הוי"ה, שהם כוללים מן אור א"ס דטמיר וגניז בכתר עד ז"ן, וזכור תמיד הכלל הזה שאמר רבינו האר"י זצ"ל וז"ל כללו של דבר ישים האדם שם הוי"ה נגד עיניו, כמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד כי בו נכלל הכל, אור המאציל ואור הנאצלים כולא חד :

כב. וארחיב לך הדיבור בזה יותר, והוא כי באמת דבר זה ידוע ומפורסם מכמה מקומות בזה"ק ורעיא מהימנא, דא"ס ב"ה אין בו שום שם ותואר כלל, ועכ"ז הוא נקרא בכל השמות הכתובים בתורה, וכמ"ש בר"ס פרשת בא וז"ל ובתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא הוי"ה בגין דישתמודעון ליה במדות דיליה, ונקרא אל אלהי"ם שד"י צבאו"ת אהי"ה, בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך יתנהיג עלמא בחסד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא וכו' ע"ש :

גג. הרי דכל השמות הקדושים הכתובים בתורה, הוא נקרא בהם מפני שכל שמות הקודש אשר הם עצם הספירות, אין להם מציאות אלא על ידי א"ס ב"ה המיוחד אותם ומאיר ומשפיע בהם ומחיה ומעמיד ומקים אותם, ובלעדו אין לכל הספירות והשמות מציאות וקיום ולא שום פעולה :

כד. ונמצא כל תפלותינו הם לא"ס, כי בלעדו אין מי שיחדש שפע ויתן אלא הוא לבדו יש לו כח לחדש תמיד לפי שאין לו סוף, מה שאין כן בנאצלים שאין להם אלא לעצמן מה שניתן להם, וכמ"ש רבינו האר"י ז"ל בעץ חיים שער מ"ן ומ"ד פ"ז ע"ש, ומפני שאין אנחנו יכולין לבנות לו שום שם ותואר וכינוי, לכן אנחנו מתפללין אליו על ידי הספירות אשר האצילים, כי שם שייכי השמות והכינויים הכתובים בתורה ובסדר תפלותינו, ושם נוכל לדבר עמו ולקרא אותו בכל השמות הקדושים במחשבה וברעותא דלבא, כי אורו מתפשט בתוכם ומחיה אותם ופועל בהם כל הפעולות, ואין שום פעולה נפעלת מבלעדי כח שפעו והשגחתו, ולכן אמרו רז"ל בספרי כה' אלהינו בכל קראנו אליו, אליו ולא למדותיו, פירוש מדותיו הם הספירות דכל ספירה נקראת בשם מדה, כי באמת צריך שתהיה כונתנו בתפלה אליו וכאמור :

כה. וזכור תמיד מ"ש רשב"י זיע"א באדרא רבא וז"ל, כללא דכל מילין עתיקא דעתיקין וזעיר אנפין כולא חד, כולא הוה כולא הוי כולא יהא, לא ישתני ולא משתני ולא שנא, ומפורש בדברי רז"ל בשער מאמרי רשב"י בביאור אד"ר הכונה כי אריך אנפין הוא אוהו כל קומת עולם האצילות ומתלבש תוך או"א וז"ן ונמצא כי עתיקא דעתיקין כולל את

ז"א ואת כולם, והכל דבר אחד, זה לבוש לזה וזה לבוש לזה עכ"ד ע"ש. והוא הדבר אשר כתבנו לעיל כי באמת אותיות ההוי"ה הם כוללים כל הפרצופים ובכל פרצוף יש בו בפרטות אותיות ההוי"ה, אך הואיל דהזו"ן הם סופא דכל דרגין, לכן הז"א נקרא בסתם בשם הוי"ה הכולל, והואיל דאנחנו נשמתנו מן זו"ן לכן אנחנו נקראים בנים להם, ולכן אנחנו אין יכולים לדבר ולבקש אלא מן ז"א כי הוא אבינו, וכונתנו באמת הוא לקבל מן אור א"ס המתפשט ומסתתר בו בהתלבשות כל פרצופים העליונים, כי הכל הם באחדות אחד:

ודבר זה תמצאהו מפורש בזוהר פרשת האזינו דף רצ"ז ע"א וז"ל, זכאה חולקיה מאן דקרי למלכא וידע למקרי כדקא יאות, ואי איהו קרי ולא ידע למאן דקרי אתרחק ב"ה מינייה, דכתיב קרוב ה' לכל קוראיו וכו' למאן קרוב חזר ואמר לכל אשר יקראוהו באמת, מאי באמת בחותמא דגושפנקא דמלכא דהוא שלימו דכלא (פירוש הוא ז"א הנקרא אמת והוא שלימו דכלא כמ"ש לעיל) זכאה חולקיה למאן דעל ונפק למנדע ארחוי דקב"ה וע"ד כתיב ואורח צדיקים כאור נגה וכו' עכ"ל והבן בדברים:

כז. ולכן סידר רבינו הרש"ש ז"ל בתפלה של כל יום ויום בזה הלשון, עלת כל העלות המתלבש בעשר ספירות דאצילות על ידי שמו הגדול המתגלה בתפארת ומלכות וכו', גם סידר בזה"ל הוא היה טמיר וגניז בכתר והוא הוה המתלבש בעשר ספירות דאצילות והוא יהיה שמתגלה בתפארת ומלכות. והנה בחבור שחברתי בס"ד וקראתיו בשם דעת ותבונה בפרק א' הארכתני בדברים אלו והרחבתי הדברים בעזה"י מפי סופרים ומפי ספרים בס"ד, והקורא שם יאירו עיניו היטב בעזה"י בענייני העבודה והאמונה ויכוננו מחשבותיו, ויתיישבו רעיוניו בדברים של אמת כי חיים הם למוצאיהם:

כח. והגם שיצאנו ידי חובה בדברים אלו שכתבנו, הנה עוד ראיתי יפה להעתיק לך כאן דברי הרב המקובל רבי עמנואל חי ז"ל בספרו יושר לבב וז"ל:  
הואיל וכל אשר נשפע בכח סיבה הראשונה בפרצופים העליונים להוריד למטה צריך לעבור דרך זו"ן לפיכך כל הנשמות על שמם נקראו דכתיב בנים אתם לה' אלהיכם, והוא ז"א הנקרא בשם הוי"ה בסתם, כי גם הנשמות אשר נחצבו מהפרצופים הגבוהים מן זו"ן הם צריכים לעבור דרך זו"ן ולצאת משם אל התחתונים. והכי איתא בזוהר פ' ויקרא דף צ"א, וז"ל כל קשירו דעלאי ותתאי בהאי אתר דאקרי ישראל אשתכח, ועד דאתקשר במה דלעילא ואתקשר במה דלתתא ואתקשר בכנסת ישראל וכו' ע"ש:  
והנה פרצוף ישראל זה הנזכר הוא פרצוף ז"א כי הוא הנקרא ישראל, והוא כמו גוף החיצון לכל הפרצופים הגבוהים ממנו והם הם פנימיים לו וכו'. נמצא שם הקב"ה המורגל בפינו אשר בשם הוי"ה אנו קוראים אותו הוא הז"א, ועליו אנחנו רומזים כל הפעולות שאנחנו מדברים בשם הוי"ה ב"ה, ונשמתו המסתתרת בו על ידי הפרצופים העליונים שלפניו ממנו, הוא הסיבה הראשונה הנקרא אין סוף ולו אנחנו עובדים:

הכונה על אותו הנצוץ הנמשך ומתפשט מן הא"י אשר זה הנצוץ נתלבש בכח נצוץ אחר שנברא מכח עוצם הארתו, וכאשר הבאתי דבר זה לעיל מספר הקדוש עץ חיים שער מ"ב הנז"ל:

נמצאת אתה אומר דהמתפלל לז"א הוא מתפלל לסיבה הראשונה המסתתרת בו, כי בלעדה אין כל מאומה בידו וכו', ולפיכך אין אנחנו מתפללים בפרטות להפרצופים העליונים מן ז"א, יען כי בקראנו לז"א ונדבר עמו הרי אנחנו קוראים ומדברים עם כל הפרצופים כאחד, עם נשמתם המסתתרת בהם שהוא אור א"י, ואע"פ שאנחנו מזכירים בתחלת תפלינו או באמצעם או בסופם שם אחד מהשמות הראויים לפרצופים אחרים זולת ז"א, הנה עם ז"א אנחנו מדברים בכללות כי כולם הם מתלבשים בו וכו': ולכן הז"א הוא השולט על כל הברואים ומנהיגם ומפרנסם וכו' ונשמותינו הם חלקו, וכך הוא רצון הסיבה הראשונה שיהיה ז"א הוא המוציא והמביא השפע לתחתונים ואין עוד מלבדו עכ"ד ע"ש:

**ט] הקדמות יסודיות בקבלה על עשר ספירות ושמות הקדש<sup>61</sup>:**

**א. הנה דע כי אלוך העליון אשר האציל וברא ויצר ועשה הכל, הוא אין לו סוף.** ועליו נאמר בפתיחת אליהו זכור לטוב רבון עלמין אנת הוא חד ולא בחושבן אנת הוא עילאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין לית מחשבה תפיסה בך כלל. וכן אמרו בז"ח דף מ"ח כל מחשבתין לאן למחשב ביה ולית חד מנייהו דידע לאשגא ליה, הוא תפיס בכל מחשבתין ולית מחשבה ידעה ביה ע"ש. ועליו אמרו רז"ל במדרש רבא פרשת יתרו בפסוק אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, אני ראשון שאין לו אב ואני אחרון שאין לי בן, ומבלעדי אין אלקים שאין לי את, ע"כ ע"ש. ובזוהר פרשת בהר דף ק"ט מדבר שם ביחוד האלוך העליון וכתוב שם ואת לית לך גופא ולא איברים ולית לך נוקבא אלא אנת אחד בלא שני ע"ש:

**ב. והנה ידוע דקודם שבא העולם התחתון הזה אשר אנחנו בו, שהוא הארץ וכל אשר בה, וגם השמים אשר עליה עם כל צבאם שהם הגלגלים והמלאכים, כבר האציל וברא ויצר ועשה עוד עולמות רבות אלפים ורבבות, שהם עומדים עד עתה למעלה מן עוה"ז וכולם רוחניים בתכלית הרוחניות אשר אין אנחנו יכולים לצייר בדעתנו מהותם ומראיהם באמת.**

**ג. ותחלת הכל האציל וברא ויצר ועשה עשרה אורות הנקראים עשר ספירות.** ואלה שמותם אשר קראם: כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. וכאשר תראה בפתיחת אליהו הנביא זכור לטוב שאמר אנת הוא דאפיקת עשר תקונין וכו'. וכן תמצא בר"מ בפרשת בא, שאמר על האלוך העליון וז"ל, הכי עלת העלות עבד עשר ספירות וכו' יע"ש. וכן תמצא עוד בזוהר בראשית דף כ"ב, ע"ש. ועוד תמצא בזוהר חדש פרשת יתרו ע"ש. ועוד יש כמה מאמרים בזוהר המדברים כיוצא באלה הדברים,

<sup>61</sup> ספר עוד יוסף חי, וישלח. מתוך תשובה א' שם.

ואין צורך להעתיק לך יותר ודי לך בזה. והנה אלו העשר ספירות לאו דווקא בספר הזוהר בלבד נזכרו, אלא נזכרו ג"כ בספר יצירה המתייחס לאברהם אע"ה, וקורא אתם שם עשר ספירות בלימה, כלומר בלי מהות מושג. וכן תמצא עוד גם במדרש רז"ל הפשטי, כדאיתא במדרש תשא הובאו דבריו בילקוט מלכים רמז קפ"ו, על פסוק ויעש את הים מוצק הים זה העולם שהוא מוצק וכו' עשר משפתו אלו עשר ספירות בלימה שהעולם עליהם עומד ע"כ ע"ש :

**ד. ודע, דאלו העשר ספירות שהם כח"ב חג"ת נה"ים אין אנחנו יכולים לידע מהותם, ועצמותם ודמותם ומראיהם, יען כי הם רוחניים בתכלית הרוחניות, ואנחנו בני אדם גשמיים, ואיך נוכל להשיג ולדעת ולהכיר מהות עצמותם ודמותם. והגם שיש לנו שכל רוחני שבו נדע ונשיג העניינים, עכ"ז מאחר שהשכל מלושב בחומר א"א להשיג ולהכיר בו מהות הרוחני הגמור. תדע הלא הנשמה יושבת בגוף האדם, ועכ"ז אין האדם מכיר בשכלו מהותה ודמותה ומראיה וצורתה איך הוא, וא"כ כ"ש וכ"ש הספירות שהם רחוקים וגבוהים מאתנו במאד מאד, כמה אלפים ורבות מדרגות :**

**ה. גם זאת תדע, דמה שאנחנו קורין לעשר ספירות בשם ספירות ובשם אורות, אין כוונתנו לחשוב אותם כאור זה שאנחנו רואין אותו בעינינו, אלא מפני שקצר מצע שכלינו בעודו מלושב בחומר הגוף להשיג מהות ועצם הרוחניים, לכך אנחנו מכנים אותם בתואר אור. כי אצלנו האור הוא היקר ועליון שבמוחשים, והוא היותר רוחני שבמוחשים.**

וכמ"ש הרב המקובל מהר"י ארגיאס ז"ל בשומר אמונים, וז"ל, רבים חושבים לדמות האלוק שהוא אור גדול זך ובהיר, בחשבם דענין זה אינו גוף, והוא תכלית השיבוש והטעות, דהאור עם היותו, יקר שבמוחשים הנה הוא גשמי, ואין לך שום דמיון מתדמה שלא יהיה דמות הגוף, וכמ"ש האר"י זלה"ה בסוף ספר מבוא שערים, כי כוח המדמה שבאדם אינו יכול לצייר רק ציור גשמי וחומרי, לא כציור רוחני הנקרא צורה ונפש וכו', ע"ש והזהר כשתכווין בשום ספירה מהספירות, שלא תדמה בה שום דמיון בכוח המדמה אשר לך שיכניסך הדמיון בהגשמת הספירות, והוא טעות גמורה ועוון פלילי וכו'. והזהר כי כשתשכיל בשכלך שיש אלוק, שתהיה הבטתך בדרך רצוא ושוב, דהיינו שיהיה בדרך רצוא, לחייב מציאותו בשכלך שתאמין שהוא מצוי ומשגיח, ושוב, היינו שלא תדמה שום דמיון וציור כלל יען כי הדמיון רץ אחר השכל, ולכן נאמר בספר יצירה ואם רץ לבך שוב לאחור, והזהר היטב בדבר זה כי הוא עיקר גדול באמונה. עכ"ד יע"ש. והגאון הרדב"ז ז"ל בהקדמתו לספר מגן דוד כתב וז"ל, דע כי סיבת הסיבות ועילת העלות האחד הפשוט הקדמון אשר לא קדמו העדר, הוא האציל עשר ספירות קדושות בדרך אצילות זו מזו, וקראו בלשון חכמים **מידות**, כאשר גזרה חכמתו יתברך להוציאם מן הכוח אל הפועל להנהיג בהם העולמות, והם כולם צריכים אליו, ואין להם שפע וברכה אלא ממנו ותשוקתם אליו והוא אינו צריך להם, אלא הם ככלי ביד האומן להוציא כלי למעשהו, והן נאחזות בו ונאחזות זו בזו, ולא יש בהם צורה ודמות, כי הם

ספירות רוחניות דקות מן הדקות פשוטות בתכלית והן מאורות אלקיות יודעות ומשיגות קונם, כל אחת כפי מעלתה ומדרגתה וכו' ע"ש.

ו. גם דע כי אלו העשר ספירות הגם שנקראים בשם כח"ב חג"ת נהי"ם עכ"ז יש לכל אחד ואחד כמה שמות וכינויים ותארים, **וכן הם נקראים ג"כ בשמות הקודש שאינם נמחקים.**

- (1) דהיינו ספירת **המלכות** שהיא עשירית, נקראת בשם **אדנ"י**, וגם נקראת לפעמים בשם אלקים, ועוד יש לה כמה כינויים ותארים אחרים.
- (2) **וכן התפארת** נקרא בשם **הוי"ה בסתם**, ולכן כאשר אנחנו רומזים לפעמים על חיבור תפארת ומלכות, רומזים זה בשילוב שם הוי"ה ושם אדנ"י שהוא שם יאדונה"י.
- (3) **והבינה** נקראת בשם **אהי"ה**, ונקראת ג"כ בשם אלקים,
- (4) **ולפעמים** נקראת החכמה בשם הוי"ה והבינה בשם אהי"ה, ואנחנו רומזים בכוננתנו על חיבור חכמה ובינה בשילוב הוי"ה ואהי"ה שהוא י"א ה"ה וי"י ה"ה.
- (5) **וכן הכתר** ג"כ נקרא לפעמים משם **אהי"ה**.

ז. גם לפעמים מכנים כל ספירה בשם הוי"ה, אך כל אחד בנקוד אחר:

- (1) דהיינו הוי"ה בנקוד קמ"ץ הוא בכתר,
- (2) והוי"ה בנקוד פת"ח בחכמה,
- (3) והוי"ה בצירי בבינה,
- (4) והוי"ה בסגול בחסד,
- (5) והוי"ה בשב"א בגבורה,
- (6) והוי"ה בחול"ם בתפארת,
- (7) והוי"ה בחיר"ק בנצח,
- (8) והוי"ה בקיבו"ץ בהוד,
- (9) והוי"ה בשור"ק ביסוד.

ח. **והטעם שנקראים הספירות בשמותיו יתברך**, מפני כי אור האלוק יתברך מתלבש בהם והוא כמו הנשמה להם, ולכן יקראו כולם שמותיו יתברך.

ט. גם עוד דע, כי באמת כל העשר ספירות נרמזו בשם הוי"ה ברוך הוא, דהיינו הכתר בקוץ היו"ד והחכמה ביו"ד, והבינה בה"א ראשונה, וחג"ת נה"י באות וא"ו והמלכות בה"א אחרונה, אמנם עיקר הרמז דאות וא"ו דשמה קדישא הוא נקרא על שם התפארת, ולכן מכנים ורומזים לאות וא"ו דשם הוי"ה בשם התפארת דווקא.

**י. גם דע, כי נשמות ישראל הם אור נולד ונמשך מאור העשר ספירות עצמן, אך עיקר הווייתם וציוורם וגמירתם נעשה מחיבור אור התפארת עם אור המלכות, כי מחיבור שניהם מתהווים ונעשים נשמות ישראל, ואין אנחנו יכולים לידע ולהשיג, איך יהיה מתהווה ונולד מחיבורם נשמות, ואיך יהיה חיבורם זה עם זה, דאין אנחנו יכולים לצייר זה בדעתנו ושכלנו, יען כי מאחר דמהות הספירות ועצמותן אין אנחנו יכולין להשיג ולידע איך הוא, וא"כ איך נוכל להכיר ולהבין דבר זה. ומאחר דנשמות ישראל נולדים ונלמדים מחיבור אור התפארת עם אור המלכות, ע"כ נשמותינו נקראים בנים לתפארת ומלכות, ולכן כאשר יהיו ישראל צדיקים ומקיימין התורה והמצות, אז מוסיפין כוח וגבורה באורות תפארת ומלכות למעלה, ולהיפך כשחוטאין גורמין פגם, וכמ"ש צור ילדך תשי, וכתוב תנו עוז לאלקים. וגם זה העניין של הפגם והקלקול שנעשה ע"י העונות, אין אנחנו יכולין לידע אותו על אמיתתו איך הוא וכיצד נעשה, כי כל מה שנזכר בזה"ק ובכתבי רבינו האר"י ז"ל אין הדברים כפשוטן והם עמוקים מאד, וא"א לשכל אנושי להבינם על בוריים:**

**יא. ודע כי אע"פ שאמרנו נשמות ישראל נעשים ונולדים מחיבור תפארת ומלכות, בכוח אור האלוק המתלבש בהם כנשמה בתוך הגוף, עכ"ז אין מדרגות הנשמות שווים, כי כבר ידעת שהאלוק העליון האציל וברא ויצר ועשה כמה עולמות זה למעלה מזה, וזה לפנים מזה, ובכולם יש עשר ספירות שיש בכללם תפארת ומלכות שמהם נולדים נשמות, לכן כל נשמה יגדל ערכה ואיכותה, כפי גודל וגובה המקום אשר נולדה משם:**

**יב. וכבר הודעתך שיש לכל או"א מן העשר ספירות שמות וכינויים הרבה, ואדבר עתה בשמות וכינויים של התפארת והמלכות: והוא דהתפארת נקרא אות וא"ו דשם הוי"ה ב"ה, וגם לפעמים נקרא בשם הוי"ה בסתם, וגם נקרא בשם קודשא בריך הוא, וגם נקרא בשם זעיר אנפין, וגם נקרא בשם ישראל, ועוד יש לו כינויים הרבה כמפורש בספרי הקבלה. וכן המלכות נקראת אות ה"א אחרונה דשם הוי"ה ב"ה, וגם נקראת בשם אדני"י, וגם נקראת בשם אלקים, ונקראת ג"כ בשם שכינה, ונקראת בשם מטרוניתא, ונקראת בשם חקל תפוחין קדישין, ונקראת בשם רחל, ונקראת בשם לאה, ועוד יש לה כמה כנויים כמפורש בספרי הקבלה:**

**יג. ואחרי שידעת כל זאת, עתה אודיעך כי המלכות העליונה הנקראת בשם שכינה כאמור, הואיל דהנשמות של ישראל נולדות ונמשכות ממנה גזרה חכמה האלוק יתברך לטובת ישראל ולטובת העולם, שיהיה נמשך חלק ממנה מן המלכות, ויורד לשכון בעולם התחתון הוא ג"כ נקרא בשם שכינה בשם המלכות העליונה, ועל זה החלק אמרו רז"ל שיש השראת שכינה בישראל ובבהמ"ק ובבתי כנסיות ובבתי מדרשות, ועל זה החלק ארז"ל כל מקום שגלו ישראל שכינה עימם, אך אין כמות החלק שווה בכל המקומות, באופן כל מקום שתמצא עניין השראת שכינה בעוה"ז, הוא קאי על חלק האור הנמשך מן המלכות העליונה ויורד ושוכן למטה.**



**יד. וכן העניין בשם קודשא בריך הוא הנזכר** בזוהר ובתפילות, ובשם הקדוש ברוך הוא הנזכר בדברי רז"ל, דאין שם זה נאמר על האלוק העליון בלבד, אלא לפעמים נאמר על התפארת שהוא מכונה בשם קב"ה ובשם הקב"ה, מפני שכבר ידעת דאור האלוק העליון מתלבש בתוך הספירות כנשמה בתוך הגוף, לכך נקרא בחינת התפארת בשם קודשא בריך הוא ובשם הקב"ה, ונקרא גם כן בשם אות וא"י דשמה קדישא, ונקרא גם בשם הוי"ה בסתם, ולכן תמצא מקומות הרבה בזוהר ותיקונים שמדברים על התפארת, וקורין אותו בשם קודשא בריך הוא, וגם קורין אותו בשם ז"א, או בשם מלכא קדישא או בשם ישראל. וכן נמי קורין לבחינת המלכות בשם שכינה, וכאשר מדברים על תפארת ומלכות אומרים קודשא בריך הוא ושכינתיה. ואביא לך דוגמא אחת בלשון זוה"ק, וזוה תבין על שאר מקומות, והוא דאיתא ברעיא מהימנא פרשת בהר דף ק"ט וז"ל, הכי יחוד קבה"ו (פירוש תפארת ומלכות) אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כורסיא ומלאכין, (פירוש עולם הבריאה ועולם היצירה) הכי אינון לגבך עלת העלות (פירוש האלוק העליון א"ס) כגופא, דאנת הוא דמיחד לון ומקרב לון ובגין דא אמונה דילך בהון, ואנת לית עלך נשמתא דתהוי אנת כגופא לגבה, דאנת הוא נשמה לנשמות, ולית נשמתא עלך ולא אלהא עלך, אנת לבר מכולא ולגאו מכלא ולכל סטרא ולעילא מכל ולתתא מכלא, ולית אלהא אחרא עילא ותתא ובין ספירה וספירה, ובעובי דכל ספירה וספירה, ואנת הוא דמקרב לקבה"ו (פירוש תפארת ומלכות) בכל ספירה וספירה ובכל ענפין דנהורין, דתליין מנהון כגרמין וגידין ועור ובשר דתליין מן גופא, ואנת לית לך גופא ולא אברים, ולית לך נוקבא אלא אחד קב"ה בלא שני, יהא רעוא דילך דתקריב את שכינתא (מלכות) לגבי קב"ה (תפארת) בכל דרגין דאינון אצילות דילה וכו' עכ"ל, ע"ש. והעתקתי לך לשון הטהור כי יש צורך מאד בו להמבין בו היטב, וזוה תראה איך מכנה לתפארת ומלכות בשם קב"ה ושכינתיה, וזוה תבין על שאר מקומות.

**טו. ואחרי אשר ידעת ששם קבה"ו נאמר על תפארת ומלכות, בזה תדע כי כאשר תאמר ליקבה"ו וכו' קודם התפלה וקודם עשיית המצווה, תכווין בדעתך :**

1. כשתזכיר קודשא בריך הוא - על כללות אור התפארת הרמוז באות וא"י דשם הוי"ה ב"ה הנקרא קב"ה. וכשתאמר ושכינתיה - תכווין על המלכות הרמוזה באות ה"א אחרונה דשם הוי"ה ב"ה.
2. ואין אתה צריך לכוון בפרטי השמות השייכים להם, אלא די לך שתכווין כך: קב"ה - וא"י דשם הוי"ה, ושכינתיה - ה"א אחרונה דשם הוי"ה, בדחילו - אות יו"ד דשם הוי"ה, ורחימו - ה"א ראשונה דשם הוי"ה.
3. ובסידורים נרשם עוד כוונות: בהזכרת קבה"ו - שמכוונים לשם הוי"ה ואדנ"י בשילוב יאיה'דיו'ניהי, וכן בדחילו ורחימו - שילוב הוי"ה אהי"ה.
4. ואם אתה אומר נוסח של לשיקבה"ו מתוך הסידור שכתוב בו השלובים הנז', אה"נ תכווין בהם הנה מה טוב ומה נעים, ואם אתה אומר זה הנוסח בע"פ די לך

לכוון באותיות ו"ה דשם הוי"ה שהם קבה"ו, כדי שלא תתבלבל כי כונה זו היא עקרית, והיא מאכל כל נפש.

וכן מצינו כונה זו מפורשת בדברי רבינו האר"י ז"ל בשער רוה"ק דף ט"ל וז"ל, קיצורו של דבר ישם שם הוי"ה בארבע אותיותיו לנגד עיניו, ויכווין ליחד קב"ה ושכינתיה שהם ו"ה, ברחימו ודחילו שהם י"ה עכ"ל. וכן עוד נמצא דבר זה מפורש בדברי רבינו האר"י ז"ל בשער רוה"ק דף י"ב ע"ב וז"ל, גם א"ל מורי ז"ל כוונת הצדקה והתפלה, והוא ליחד שם י"ה הנפרד מן ו"ה, וקודם שיעשה האדם איזה מצווה או צדקה יאמר ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה בדחילו ורחימו ורחימו ודחילו בשם כל ישראל, ויכווין לחבר שם י"ה שהם דחילו ורחימו עם ו"ה שהם קב"ה ושכינתיה עכ"ל יע"ש. הרי לך הדברים מפורשים בדברי רבינו ז"ל כאשר כתבתי, ע"כ אתה תתפוס במחשבתך הכוונה בקיצור כאשר כתבתי ודי בזה.

טז. ואחרי אשר הודעתך כל זאת ובארתי לך פשט הכוונה של נוסח ליקבה"ו, וגם מה שנזכר בכמה מקומות תואר שכינה, עוד אודיעך דבר אחר בזה שיש מקומות בדברי חז"ל **שמכנים כוח הדיבור היוצא מהשי"ת בשם שכינה**, וכמ"ש על מרע"ה שכינה מדברת מתוך גרונו. וכן אמרו שכינה אמר לו, וכיוצא בזה יש הרבה בתלמוד ומדרשים. על כן אע"פ שתראה נזכר שם שכינה בדברי רז"ל אין משמעות הכל אחד, אך באמת המשכיל יבין דהכל עולה בקנה אחד. והגאון נודע ביהודא תניינא א"יח סימן ק"ז, נשאל על שם שכינה, והביא על זה דברי הרמב"ם ז"ל, במורה, שכתב שיש לזה ב' פרושים, או אור נברא מאת הבורא, או עניין השגחת הבורא שהשגחה נקראת שכינה, וכל מקום יתפרש שם שכינה לפי עניינו, עכ"ל דברי הרמב"ם ז"ל. וכתב המחבר נו"ב אני אומר שני הפירושים הם דבר אחד ע"ש. והמשכיל יבין שדברי הרמב"ם ז"ל נכללו בדברינו, ורק הוא לא היה יכול להרחיב הדברים כאשר הרחבנו, מפני שלא נגלו אליו זוה"ק ודברי רבינו האר"י ז"ל אשר קבל מפי אליהו הנביא זכור לטוב בחכמת הקבלה וסודות התורה.

[י] בעניין הזווג ותארים זכר ונקבה האמורים בעליונים<sup>62</sup>.

א. דע כי הרב המקובל מהר"י ארגיאס ז"ל בשומר אמונים כתב וז"ל, **זכר ונקבה הם כינויים למשפיע ומושפע**, כי המשפיע לזולתו נקרא זכר והנשפע נקבה.

ב. **וסוד הזווג המיוחד לספירות** הוא חיבור ודיבוק הספירה המשפעת עם ספירה המקבלת.

ג. **ועניינו הוא מיתוק גבורות הנקבה בחסדים של הזכר.**

ד. כמ"ש רבינו האר"י ז"ל בספר מבוא שערים ש"ג ח"ב פ"ב.

<sup>62</sup> ספר עוד יוסף חי, וישלח. מתוך תשובה ב' שם.

ה. והוא רמוז בדברי רו"ל שאמרו ראה שאין העולם מתקיים במדת הדין שיתף עמה מדת הרחמים, וזה השיתוף של מדת הרחמים עם מדת הדין הוא עצמו סוד הזווג.

ו. וחכמי הזוהר ורבינו האר"י ז"ל הוכרחו להשתמש בכינויים ממאורעות הגופים בעניין זווג ועיבור לידה ויניקה וגדלות, כדי לבאר סודות עמוקים ונפלאים אשר אין דרך ואופן לבארם ולהודיע ענינם, כי אם באלו הכינויים ומשלים גופנים ולא שתהא כוונתם לייחס לספירות העליונות מאורעות הגופים ח"ו עכ"ל. ועיין להגאון מהר"ח ז"ל בנפש החיים דף ז' ע"ג יע"ש.

ז. גם בעניין זווג הנשמות בג"ע, כתוב בזוה"ק פרשת שלח לך דף קס"ז וז"ל, בגין דשעתא דזווגא איהו בפלגות ליליא בין בהאי עלמא בין בההוא עלמא, זווגא דההוא עלמא אתדבקותא דנשמתא בנשמתא נהורא בנהורא זווגא דהאי עלמא גופא בגופא, ע"כ ע"ש.

ח. ועכ"ז דע כי אנחנו בעלי גוף לא נוכל לצייר בדעתנו אפילו על זווג הנשמות בג"ע איך הוא ואיך נעשה, וכ"ש וכ"ש שלא נוכל להבין ולצייר בדעתנו זווג אורות הספירות איך הוא, ואע"פ שאנחנו אומרים בפינו שם זווג הספירות למעלה, עכ"ז אנו מודים ומאמינים שאין הדברים האלה כפשוטן חלילה.

ט. וכאשר תמצא הדבר הזה מפורש בדברי רבינו האר"י ז"ל בריש שער ההקדמות בהקדמה א' וז"ל, ואמנם דבר גלוי הוא כי אין למעלה גוף ולא כוח בגוף חלילה, וכל הדמיונות והציורים אלו לא מפני שהם כך ח"ו, אמנם לשכך את האוזן, לכשיוכל האדם להבין הדברים העליונים הרוחניים, שהם בלתי נתפסים ונרשמים בשכל האנושי, ולכן:

(1) ניתן רשות לדבר בבחינת ציורים ודמיונים, כאשר הוא פשוט בכל ספרי הזוהר, וגם בפסוקי התורה עצמם כולם כאחד עונים ואומרים בדבר הזה, כמש"ה עיני ה' אל צדיקים, וישמע ה', וירא ה' וידבר ה', וכאלה רבות, וגדולה מכולם מה שאמר הכתוב ויקרא אלוקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו וכו', ואם התורה עצמה דברה כך, גם אנחנו נוכל לדבר בלשון כזה, עם היות שפשוט הוא שאין שם למעלה אלא אורות דקים בתכלית הרוחניות בלתי נתפסים שם כלל, וכמו שאמר הכתוב כי לא ראיתם כל תמונה וכאלה רבות.

(2) ואמנם יש עוד דרך אחרת כדי להמשיל ולצייר בה דברים העליונים, והם בחינת כתיבת צורת האותיות, כי כל אות ואות מורה על אור פרטי עליון, וגם תמונה זו דבר פשוט הוא, כי אין למעלה לא אות ולא נקודה שגם זה הוא דרך משל לשכך את האוזן כנזכר, ושני בחינות ציורים אלו אם ציור האדם ואם ציור האותיות שתייהם מוכרחים, כדי להבין בהם ענין האורות העליונים, כאשר תראה ספרי הזוהר בנויים על שתי הבחינות הציורים האלה, עכ"ל זלה"ה יע"ש:

י. וגם רבינו מהר"ש שרעבי ז"ל, בהקדמת רחובות הנהר בעניין העליות, הביא דברי רבינו האר"י ז"ל הנז', וכתב, אמנם צריך להבין עניין עליות אלו לפי משמעות פשט הדברים אע"פ שאינם כפשוטם, שיש בהם סודות נעלמים עמוק עמוק, לית מחשבה תופסת בהם, כ"ש דבור, אלא שדברה תורה בלשון בני אדם, וכנז' בסוף הקדמה ראשונה משער ההקדמות וכו' ע"כ ע"ש:

יא. גם עוד מצינו לרבינו הרש"ש ז"ל בהגהותיו על עץ חיים שער ל"ז שכתב וז"ל, וה' **יכפר בעדי כי דברים אלו אינם כפשוטם, אלא שדברתי בלשון שנשתמש בו הרב, אבל אמיתות עניינים אלו ידעתי דלית מחשבה תפיסה ביה כלל**, ואם היה יכולת להבין האמיתות לא היה מקום להקשות כלל, עכ"ל ע"ש. הרי תמצא שגם דברים המפורשים כדברי רבינו האר"י ז"ל בעולמות העליונים בסדר עמידתם ועלייתם, אין הדברים כפשוטן ולית מחשבה תפיסה בהו כלל, וכ"ש בדברים העמוקים יותר ויותר, ודי בזה לחכם שכמותך:

**סוף דבר הכל נשמע:** ה' אחד ושמו אחד, ואין לו גוף ולא דמות הגוף, ואין לו שום צורה ותמונה ודמיון כלל ועיקר, וגם כל העולמות וספירות הקדושים למעלה אין להם ציור ודמיון של גופים האלה כלל, ואין מי שיוכל לידע איך הוא עמידתם וסדרם, ואיך עומדים עולמות היושר ועולמות העיגולים, ואיך מתחברים זע"ז, ואיך נמשך השפע מזה לזה, ואיך הוא תוארם ומראיהם, ואיך הוא מהות השפע המחיה אותם ומקיים אותם, וכמה הוא שיעור אורכם וגובהן ורחבם, ואיך הם נכללים זה בזה ומלבישים זה לזה, כי בכל זאת אין שום שכל אנושי יוכל לדעת ולהבין ולהשיג כלל ועיקר.

#### יא] בעניין תיקון רחל ותיקון לאה.<sup>63</sup>

א. דע שכבר הודעתך לעיל על המלכות העליונה הרמוזה באות ה"א אחרונה דשם הוי"ה ב"ה, שיש לה כמה שמות וכינויים ותארים, ומכלל השמות והכינויים שלה הוא שנקראת ג"כ בשם רחל, ויש חלק ממנה שנקרא בשם לאה, וא"א לפרש לך פרטות עניין זה, ורק זאת תדע דשמות אלו של רחל ולאה הם תארים ושמות של המלכות העליונה הנקראת ג"כ בשם שכינה כאמור לעיל, ודע כי לאה ורחל אמותינו, שהם נשי יעקב וישראל אבינו, נקראו בשמות אלו על שם שמות העליונים ההם שנקראת בהם המלכות העליונה, מפני כי נשמות שלהם היו כל אחת חלק גדול מן חלק המלכות העליונה הנקראת לאה, ומן חלק הנקרא רחל, ולכן גם הם נקראו בשמות אלו ודי למבין:

ב. ולהיות כי ישראל חוטאין גורמין פגם בעונותיהם בספירות המלכות העליונה, הנקראת בשם שכינה כאמור לעיל בחלק ממנה הנקרא רחל, ובחלק ממנה הנקרא לאה, וכן נמי כאשר זוכים בתורה ומצות ותפילה עושים תיקון ותוספת אורות שם, על כן

<sup>63</sup> ספר עוד יוסף חי, וישלח. מתוך תשובה ג' שם.

נתקן סדר זה של תיקון חצות שהוא תיקון רחל, כדי לתקן בחלק המלכות הנקרא בשם רחל, ותיקון לאה כדי לתקן בחלק הנקרא בשם לאה, ויש בזה טעמים עמוקים, ואין ראוי לפרשם עתה, ולא ארחיב לך הדברים האלה יותר מזה, אתה תעשה לדעת רשביי ע"ה, ורבינו האר"י ז"ל שעשו סדר התיקונים האלה ע"פ הטעמים הגלויים להם, וכבר באלו הדברים אשר כתבתי לך אתה מבין ויודע שיטות העניין באיזה מקום אתה עושה ומתקן ודי בזה לאיש כמוך :

#### יב] בעניין הכוונה והמחשבה בתפילה<sup>64</sup>

א. דע שכתב הגאון ר"ח ז"ל בנפש החיים, וז"ל כבר הזכרנו לעיל סוף שער א' שהעיקר בכל המצות הוא חלק המעשה, אך **טהרת המחשבה אינה אלא מצטרפת למעשה ולמצוה ולא לעיכובא**, וכן מבואר לכל משכיל ישר הולך, שהרי קיימא לן בעניין הקרבת הקרבנות דסתמן כלשמן דמי, וכן אמרו להדיא בנזיר דף כ"ג ע"א, באכל את הפסח לשם אכילה גסה, נהי דלא קעביד מצווה מן המובחר פסח מיהא קעביד, ואם יחשוב האדם בעת חיוב הקרבת הפסח ועת חיוב אכילתו, כוונות נוראות של עניין הפסח במחשבה גבוהה שבגבוהות וטהורה שבטהורות, וחדל מעשות הפסח, ונכרתה הנפש ההיא, וכן הוא בכל המצות :

ב. **ולא זו בלבד, שבמצות מעשיות העיקר בהם הוא חלק המעשי, אלא שגם במצות התפלה שנקראת עבודה שבלב**. ולמדוה רז"ל ברפ"ק דתענית מכתוב ולעבדו בכל לבבכם, עכ"ז העיקר שצריך האדם לחתך בשפתיו דווקא כל תיבה ממטבע התפלה, כמ"ש רז"ל בפרק אין עומדין מקראי דחנה דכתיב בחנה רק שפתיה נעות, מכאן למתפלל צריך שיחתוך בשפתיו, וכן איתא בשוחר טוב שמואל פ"ב, יכול יהא מהרהר בלב ת"ל רק שפתיה נעות וכו', הא כיצד מרחיש בשפתיו. וברור הוא דלא לענין לכתחלה ולמצוה בעלמא הוא דאגמרוהו, אלא גם לעיכובא דיעבד, שאם הרהר תיבות התפלה בלב לבד, דלא יצא י"ח תפלה כלל, ואם עדיין לא עבר הזמן צריך להתפלל פעם אחרת בחתוך שפתים כל תיבה ואם עבר זמנה צריך להתפלל שתים תפלה שאחריה, כדין מי שלא התפלל כל עיקר, כמו שהעיר על זה המג"א סי' ק"א סק"ב, בראיות נכונות שהמה כדאי להכריע בצדק דבהרהור התפלה לבד לא יצא י"ח.

ג. וידוע בזוהר וכתבי האר"י ז"ל שענין תפלה הוא תיקון העולמות, והתעלות פנימיותם כל בחינת נר"ן שבהם ממטה למעלה, והוא על ידי הדבקות והתקשרות נפש האדם ברוחו, ורוחו בנשמתו, כמ"ש בע"ה לעיל סוף שער ב', והם נקשרים על יד עקימת ותנועת שפתיו, בחתוך תיבות התפלה שהוא בחינת המעשה שבדיבור, כמ"ש רז"ל עקימת שפתיו הוי מעשה. ובפרק כל כתבי דף קי"ט אמרו מנין שהדבור כמעשה שנאמר וכו', והוא בחינת נפש שבדבור, וההבל והקול שהוא הדבור עצמו הוא בחינת רוח שבה, וכוונות בהתיבות בעת אמירתם הוא בחינת נשמה שבדיבור.

<sup>64</sup> ספר עוד יוסף חי, וישלח. מתוך תשובה ד' שם.

ד. לזאת לא יצא י"ח עניין התפלה במחשבה והרהור התיבות בלב לבד, כי איך אפשר להגיע להתקשר בבחינת הנשמה, אם לא ילך בסדר המדרגות ממטה למעלה, שיתקשר הנפש של הדיבור שהוא תנועת השפתים ברוח שהוא החבל והקול, ואח"כ יתקשרו גם שניהם בנשמה שהיא המחשבה והכונה שבלב, וכשהתפלל רק במחשבה לבד לא הועילה תפלתו ולא תיקן כלום, אמנם כשהתפלל בקול וחתך אותיות הדבור לבד, אע"פ שלא צירף המחשבה וכונת הלב אליה, והגם דודאי אינה במדרגה שלימה וגבוהה כראוי, ואינה יכולה לעלות לעולם המחשבה עולם הנשמה, כיון שחסר ממנה בחינת מחשבות האדם, עכ"ז אינה לריק ח"ו, ויוצא בה י"ח, כי עכ"ז הרי העלה וקשר נפשו ברוחו, ועולם הנפש בעולם הרוח:

ה. ובזה פרשת פקודי דף רכ"ב ע"ב אמרו דאצטריך צלותא מגו מחשבה ורעותא דלבא וקלא ומלה דשפוון, למעבד שלימו וקשורא ויחודא לעיל כגוונא דאיהו לעילא וכו', לקשרא קשרא כדקא יאות וכו', מחשבה ורעותא קלא ומלה אלין ארבע מקשרין קשרין לבתר דקשירו קשרין כלא כחדא אתעבידו כולהו רתיכא חדא לאשראה עלייהו שכינתא וכו'. ובפרשת במדבר דף ק"ד ע"ב אמרו דרך כלל, דעיקרא דצלותא תליא בעובדא בקדמיתא, ולבתר במילולא דפומא דווקא, ובאדר"ז דף רצ"ד אמרו כל מה דחשיב בר נש וכל מה דיסתכל בלביה לא עביד מלה עד דאפיק לה בשפוותיה וכו', ובגין כך כל צלותא ובעותא וכו' בעי לאפקא מילין בשפוותיה, דאי לא אפיק לון לאו צלותיה צלותא, ולא בעותיה בעותא וכיון דמילין נפקין מתבקעין באוירא וסלקין וכו':

ו. ודרך כלל אמרו בזוהר אמור דף ק"ה ע"א, מאן דאמר דלא בעיא עובדא בכלא או מילי לאפקא לון ולמעבד קלא בהו תפח רוחיה. ולא הצריכו רז"ל עניין הכוונה לעיכובא אלא בברכת אבות בלבד. ובזוהר פ' ויחי דף רמ"ג אמר, מאן דלביה טריד, ובעו לצלאה צלותיה ואיהו בעקו, ולא יכיל לסדרא שבחא דמאריה כדקא יאות, מאי הוא אמר ליה אע"ג דלא יכיל לכוונא לבא ורעותא סידורא ושבחא דמאריה אמאי גרע, אלא יסדר שבחא דמאריה אע"ג דלא יכיל לכוונא וכו' ע"ש:

ז. והגם דודאי שמחשבת האדם היא העולה למעלה ראש, בשמי רום בעולמות העליונים, ואם יצרף האדם גם טוהר המחשבה והכונה בעת עשיית המצוות, יגיעו מעשיו לפעול תיקונים יותר גדולים בעולמות היותר עליונים, אמנם לא המחשבה היא העיקר אצלנו כמו שנתבאר. ועיין בזוהר יתרו דף צ"ג, ואי אזדמן ליה עובדא ויכווין ביה זכאה איהו, ואע"ג דלא מכווין ביה זכאה איהו דעבד פקודא דמריה, אבל לא אתחשב כמאן דעביד רעותא וכו' ע"ד צלי דוד ואמר ומעשה ידינו כוננה עלינו וכו', מאי כוננה עלינו, כוננה ואתקין תיקונין לעילא כדקא יאות, עלינו, אע"ג דלית אינן ידעין לשוואה רעותא אלא עובדא בלחודו, מעשה ידינו כוננהו למאן להווא דרגא דאצטריך לאתקנא וכו' ע"ש,

עכ"ל הרב בנפש החיים. ודבריו בזה הם טובים ונכוחים למוצאי דעת, והאריך עוד בדברים אלו, ודי לך במה שכתבתי.

ח. הנה כי כן.. אפילו אם יהיה לבך טרוד הרבה, אל תבטל אמירת תיקון חצות. ואל תמנע עצמך מלהתפלל התפללות והבקשות המיוסדים מן הראשונים ואע"פ שאינם מחיוב התפלה שתיקנו אנשי כנה"ג. אך ודאי שצריך להשתדל ולהתאמץ בשלימות הכוונה ונקיות וזכות המחשבה [והשיי"ת יהי בעזרך ובעזרתנו בעזרת כל בית ישראל אחינו, ויעזרנו תמיד על דבר כבוד שמו מעתה ועד עולם אכ"ר].

**יג] איך תהיה כונתנו בתפלתנו ובמצותינו: בזו"ן או לאסב"ה<sup>65</sup>**

א. בזוה"ק בהקדמת בראשית דף י"ב איתא וז"ל, פקודא תליתאה למנדע דאית אלקא רברבא ושליטא בעלמא ולייחדא ליה בכל יומא יחודא כדקא יאות באינון שית סטרין עלאין ולמעבד לון יחודא חדא בשית תיבין דשמע ישראל ולכוונא רעותא לעילא בהדיהו וכו', וכתב הרב בעל מקדש מלך ז"ל שם וז"ל, אלנא רברבא וכו' הוא א"ס ב"ה המתלבש בשש קצות דז"א דאצילות, ובהיותו שם נקרא אלקא רברבא ושליטא, כי כח א"ס ב"ה מתגלה בז"א, וכמ"ש וידבר ה' אל משה הוא א"ס הנקרא הוי"ה בהתלבשותו בז"א, כי קודם התלבשותו אין לו שם ולא נקודה. אמנם בהתלבשותו בז"א שהוא אוזו בשיעור קומתו את כל האצילות עילא ותתא אז נקרא אלקא רברבא ושליטא בעלמא וכמ"ש בתיקונים בגדולה אתקרי א"ס גדול ובגבורה גיבור ובנצח מארי נצחן וכו' הרי כי בהתלבשותו בגדולה וכן בגבורה אתקרי גבור וכן בהתלבשותו בתפארת איקרי הוי"ה כלומר בהתלבשותו לתפארת אקרי א"ס הוי"ה שהוא היה הוה ויהיה, ונמצא דכונת רז"ל בספרי שאמרו אליו ולא למדותיו הכונה הוא דאין אנחנו מכוונים לגדולה מצד עצמה אלא לא"ס הנקרא גדול בהיותו מלוּבש בגדולה, או להא"ס הנקרא גבור בהיותו מלוּבש בגבורה, אבל לכוין אל הא"ס בעצמו בלתי התלבשות זה א"א בשום ענין כי הא"ס ב"ה אין בו לא שם ולא נקודה, דרק בהיותו מלוּבש במדותיו הוא נקרא גדול גבור ונורא בשם הבחינה שהוא מלוּבש בה וכשאנחנו אומרים הגדול הגבור והנורא, הכונה הוא על אור הא"ס המתלבש בגדולה או בגבורה וכן רחום וחנון הכל הוא על הא"ס המתלבש במדה ההיא עכ"ל:

**ב. נמצא בכל מקום שאנו מכוונים בשום שם משמות הקודש צריך לכוין אל הא"ס המתלבש תוך אותו השם שהוא המחיה אותו.**

<sup>65</sup> מתוך קונטרס חוט המשולש, בספר עוד יוסף חי, סוף פרי' וישלח. ז"ל השאלה: "יודיע לנו מוריניו בענין זה שאנחנו נבוכים בו כי מצוינו בעץ חיים שער המלכים פ"ו שכתב כל עבודתנו ומצותינו הם בזו"ן, ומצינו בספר עולת תמיד שכתב רבינו מהרח"ו ז"ל שכל עבודתנו היא לא"ס ב"ה, ואחלה פני קדשו להגיד לנו את דרכינו איך תהיה כונתנו בתפלתנו ובמצותינו, ואנחנו לא נדעה איך תהיה מטרת כונתנו ושכמ"ה".

ג. ולא נקרא שם הוי"ה או שם אדניי וכיוצא אלא מחמת אור א"ס שבתוכו שהוא האדון והאלוה האמיתי.

ד. ואם יצויר ח"ו שיסתלק אור א"ס מאותו השם יתפרדו האותיות ולא ישאר אותו השם כלל.

ה. וא"כ כשאנו מכוונים בשם מהשמות, אנו מכוונים אל הא"ס שבתוכם. כי לא נצטרף ונקרא השם אם לא בכח הא"ס שבתוכו, כמ"ש בתיקון נ"ז. ודבר זה מפורש יוצא בכמה מקומות בזהר ותיקונים ור"מ.

ו. פקח עיניך וראה נוסח התפלה שסידר רבינו הרש"ש ז"ל לאומרה בחצות לילה וז"ל, **יהר"מ ה' או"א שימשך מן הא"ס ב"ה** אור ושפע גדול לשורש יחידה העליונה המלובש בעתיק ואריך דא"ק, ומשם ימשך השפע ההוא לפרצוף חכמה דא"ק ושיתפשט פרצוף החכמה דא"ק עם אור הא"ס מלובש בו להתלבש בפרצוף מלכות דמ"ה ובין וכו' וכו'. ואתה המשכיל שים עיניך ולבך אל הדברים הנזכרים איך הם מסודרים בכמה פרטים של המשכות והארות והתלבשות מדרגא לדרגא, ובין תבין את אשר לפניך ישמע חכם ויוסיף לקח, ותפלה זו דחצות לילה היא הובאה בספר אמת ליעקב ניניו ז"ל.

ז. ולכן כתב רבינו מהר"ח ז"ל בריש ספר עולת תמיד וז"ל, האצילות הוא עצם הספירות ויחודם בא"ס הוא ע"י העצמות המתפשט בהם וכו' **וכל תפלותינו הם לא"ס ב"ה**, אך להיות שאין אנחנו יכולים לכנותו בשום כינוי ושם, לזה אנחנו מתפללים על ידי הספירות, כי שם שייכי הכנויים והשמות כי כל הכנויים והשמות הם שמות העצמות המתפשט בספירות וכו' עכ"ל. וכן כתב רבינו זלה"ה בשער ההקדמות וז"ל, והנני מבאר לך בקיצור ענין כללות של כל העולמות ושם דעתך בזה מאד, הנה בשתי בחינות נפרט כל מה שיש בעולמות, הלא הם בחינה ראשונה היא בחינת הא"ס הוא המאציל העליון האמיתי אשר האציל כל העולמות כולם, וכל העולמות הנאצלים והנבראים והיצורים והנעשים כולם נאצלו ממנו והם עילות עלולות ממנו כולם כאחד, והבחינה השנית הם כל העולמות הנזכרים כולם כאחד, ויש בהם עצמות אורות המתפשט מן הא"ס בתוכם להאירם ולחיותם, ודבר זה נמשך בכל העולמות מן הנקודה הראשנה העליונה שבכולם ועד נקודה התחתונה וכו', והמשכיל כאשר יפקח עין שכלו יבין איך כל העולמות בחינה אחת לבושי הא"ס, והא"ס מתלבש בתוכם וגם סובב עליהם ומחיה את כולם ואין דבר יוצא חוץ ממנו והכל בחינה אחת וכל העולמות נקשרים במאציל, ודי בזה כי אין ראוי לגלות יותר בענין דרוש זה. עכ"ל ע"ש:

ח. ואחרי שידעת כל זה אשוב לדבר אליך בדברים שכתב רבנו מהר"ח ז"ל הנז"ל שכתב כל תפלותינו הם לא"ס ב"ה, הנה כונתו לומר כי אל א"ס אנחנו מעלים כונת התפלה והברכות ולמוד התורה וקיום המצות וכל דבר שבקדושה כדי להוריד שפע וברכה



מהארתו מדרגא לדרגא עד סיפא דכל דרגין, יען כי כבר ידוע שהניצוץ ההוא הנמשך ומתפשט מן א"ס הוא נתלבש בכח נצוץ אחר נברא והוא נשמה דקה מאד הנקרא יחידה, שזו היחידה יש בה שרשי כל הי"ס והוא קוץ היו"ד דשם הוי"ה הכולל אשר בו שורש כל הארבע אותיות דהוי"ה, והנה אור הבחינה הזאת דקוץ היו"ד של הוי"ה הכולל הוא נמשך ומתפשט תוך המוחין דזו"ן ונעשה הכל אחדות אחד, ועיין בנוסח ליקבה"ו שסידר רבינו הרש"ש ז"ל:

ט. נמצא אור א"ס טמיר וגניז בכתר ומתלבש בעשר ספירות דאצילות, אך הוא מתגלה בתפארת ומלכות שהם זו"ן, יען כי הם סיפא דכל דרגין. ולכן ז"א נקרא הוי"ה סתם. והשתא בין תבין מדעתך כי באמת הגם שאנחנו מכוונים בתפלה וברכות בחבור הוי"ה אדני"י שהם זו"ן, וכן נמי מפורש בדברי רבינו האר"י ז"ל שאנחנו נקראים בניס לזו"ן דאצילות כי הוא אלקינו, עכ"ז הנה אנחנו באמת מעלים כונתנו לא"ס וכל תפילותינו הוא לא"ס יען שזו"ן שהם אלקינו בתוכם אור א"ס, מפני כי בעתיק דא"ק שלהם מלובש הא"ס והוא סוד קוץ היו"ד דהוי"ה הכולל אשר בו שורש כל הארבע אותיות הווי"ה, ואז הזו"ן נקראים על שם בחי' א"ס כי נעשה הכל אחדות אחד, וכאשר תראה שתואר אדם עקרו בנשמה והגוף נקרא בו, וכן תמצא שאתה מדבר עם ראובן ותבקש ממנו איזה דבר ואע"פ שאתה רואה דבורך הוא עם הגוף ובקשתך היא ממנו, הנה באמת כאשר תשכיל תדע שדבורך הוא עם הנשמה שבו שהיא המחיה את הגוף והוא שומע ומדבר ועושה כל פעולותיו בכוחה, וכן הענין כאן, כי א"ס הוא נשמה לכל הנשמות והוא טמיר וגניז בתוכם ומחיה את כולם, ולכן אליו אנחנו מעלין כונת התפילות והמצות וכל דבר שבקדושה:

י. ועל כן אמר דוד הע"ה שויתי ה' לנגדי תמיד, כי ישים האדם תמיד הווי"ה נגד עיניו כי בקוץ היו"ד וארבע אותיות הוי"ה רמוז הכל וכלול הכל מן אור א"ס עד סוף כל דרגין והכל באחדות גמור, וכן כתב בשער רוה"ק דף ט"ל וז"ל, קצורו של דבר ישים שם הווי"ה בארבעה אותיות לנגד עיניו ויכוין ליחד וכו' ע"ש. והכי איתא בז"ח וז"ל ואיהו דמיחד י' בה' ו' בה' ולא אתקריאי הוי"ה אלא ביה, וכן אדני"י וכן אלקי"ם וכן אהי"ה ומיד דאסתלקת מנייהו לית ליה שם ידיע ע"ש, א"כ בזכרינו שם הווי"ה ושאר השמות נכללו ג"כ כח הא"ס המייחדם, כי הוא נשמה לכולם ומחיה את כולם:

יא. נמצאת אתה למד שהמתפלל אומר ירה"מ ה' או"א הגם שהוא מתפלל לז"א, הנה הוא מתפלל לא"ס המסתתר בו בהתלבשות כל הפרצופים שקודם ממנו, שכולם נכללים בשם הוי"ה ב"ה כאמור, כי מבלעדי א"ס אין כל מאומה בידו, ובקראינו לז"א ונדבר עמו בתפלה וברכות ותשבחות והודאות הרי אנחנו קוראים ומדברים אל כל הפרצופים כאחד עם אור א"ס המסתתר ומתלבש בהם שהוא נשמה לכל, ושים עיניך ולבך היטב כמ"ש רבינו ז"ל בעץ חיים בענין האצילות הטעם שנקרא מחשבה ורצון ויאיר לעיניך הדברים יותר:

יב. וכן תמצא מפורש בתיקונים דף ג' וז"ל לקביל אלין אזכרוז דאינון יאהדונה"י בין בק"ש בין בצלותא בין בשירות ותשבחות והודאות דבכל אזכרה דיפוק מפומי בכל אתר ובכל ממלל צריך לכוונא דבור באדני"י קול בהוי"ה וליחדא לון כחדא ביחידא דאיהו יחיד נעלם דמחבר לון ומיחד לון כחדא וביה צריך הכונה דלא תליא למימר ביה קול ודבור אלא מחשבתא עכ"ל. הרי מבואר דהגם שאנחנו מזכירים בהודאות ותפילות שמות ז"ין, צריך לכוין במחשבתנו אל הא"ס שהוא היחיד ונעלם דמחבר לון ומיחד לון כחדא, יען כי כל הפרצופים העליונים עם אור א"ס המתלבש בהם שהוא נשמה לכל הנשמות הכל נכלל בשם הוי"ה ב"ה:

יג. ולכן סוד היחוד האמיתי של ז"ין שהם סוד קול ודיבור הוא להעלות מ"ן מזו"ן לאו"א ומאו"א לא"א ומא"א לעתיק עד א"ס ב"ה, כי לו לבדו הכח והגדולה והממשלה להשפיע בנאצלים, וכמו כן צריך להמשיך שפע מן א"ס לעתיק ומעתיק לא"א ומא"א לאו"א ומאו"א לזו"ן ועל ידי שפע הא"ס שמקבלים ז"ין על ידי או"א יהיה זוג ז"ין וכאשר תמצא הדבר מפורש בעץ חיים שער מ"י ומ"ד פרק ז' שכתב שאין זוג דזו"ן אא"כ יהיה זיווג ההוא נמשך מלמעלה עד א"ס, כי הוא לבדו יש לו כח לחדש תמיד לפי שאין לו סוף, משא"כ בנאצלים שאין להם אלא לעצמן מה שניתן להם מלמעלה, וז"ס כונת יחוד ק"ש באמיתות שכבר נודע שהוא בחינת זוג או"א כדי לתת מוחין חדשים לזו"ן כדי שיוכלו להזדווג, וצריך לכוין בק"ש להשלים כל הזווגים עד א"ס, כי ז"א יקבל מאו"א ואו"א מא"א וא"א מעתיק וכו' עד א"ס עכ"ד זל"ה"ה ע"ש:

יד. והשתא בין תבין, דהגם דאנחנו מזכירים בתפילתנו שם אחד מהשמות השייכים לפרצופים אחרים העליונים מפרצוף ז"א, אין כונתנו לדבר ולבקש בפרטות מהפרצופים העליונים אלא אנחנו מדברים עם ז"א ומבקשים שישפיע לנו בפרטות מאותו הפרצוף שאנחנו מזכירים שמו מאחר כי אותו הפרצוף הוא מלובש בז"א, וכאשר כתבנו שכל הפרצופים העליונים כאחד עם אור א"ס שבתוכם, הכל הם מלובשים תוך ז"א:

טו. ובוזה תבין ענין הבקשה שכתב בשער הכונות של יהא רעוא מן קדם ע"ק וכו' שאומרים אותה קודם הסעודה, שבאמת גם בזה צריך האדם לכוין שהוא מדבר עם ז"א ע"ד שאמרנו, ולא ליחד הדבור הזה לע"ק לבדו כאלו הוא מדבר ומבקש ממנו בפרטות בלתי התלבשות ז"א דזה אי אפשר להיות, אלא צריך להיות הכל על ידי ז"א, ואע"פ שבבקשה זו האדם מבקש ומתפלל על הז"א עצמו להמשיך לו שפע אורות ומוחין, לא איכפת וכבר עשיתי לך משל לזה שתצייר בשכלך אם אתה מדבר עם ראובן ומבקש ממנו שישים לב על דבריך להבינם, אע"פ שאתה רוצה פעולה זו מן הלב ואתה זוכר בפיך את הלב שלו, הנה זאת הפעולה אינו עושה אותה הלב עצמו אלא נעשית ע"י כח

הנשמה של ראובן, אך בגלוי אתה מדבר עם גופו של ראובן שהוא עומד לפניך שאתה משים פניך כנגד פניו ומדבר עמו, וכן העניין כאן, והבן בדברים :

טז. וכבר ידוע מ"ש רבינו האר"י זלה"ה דאזן אריך אין התפילות פועלים בה וכנ"י באד"ר ע"פ הטה ה' אזנך, בז"א אתמר, והכונה היא דאין אנחנו יכולים להשיג להעלות קולינו בתפלתנו אלא עד ז"א ולא יותר למעלה והטעם מפורש בדברי רבינו האר"י זלה"ה בשער מאמרי רשב"י בפרשת תרומה כי א"א הוא רחמים פשוטים ואינו משתנה כלל, אמנם ז"א יש בו דין ורחמים וכאשר יחטאו בעולם התחתון יעלה קולם באזניו יתמלא דין עליהם, וכאשר יגיע לאזניו כי שבו בתשובה, הרחמים גוברים כי אז ז"א יתקן עצמו על ידי צעקת התחתונים כי שבו מדרכם הרעה ויאיר אליו א"א בעינא פקיחא טבא ואז יתבטלו הדינים עכ"ל ע"ש, ונמצא שהתפלות והצעקות עדין יבואו והוא מתתקן על ידם לקבל שפע מא"א דהיינו מאור א"ס שבתוכו ונמצא שאזן א"א הוא לצורך ז"א לשמוע קולו להאיר לו ואין אנחנו יכולין להעלות קולינו עד שם, וכמ"ש רבינו ז"ל שם :

יז. אשר על כן בכל תפלה ובקשה שתהיה אפילו בתפלת יהא רעוא הנו' אנחנו מדברים עם ז"א ומעלים קולינו ותפלתנו עדיו, והוא יעלה קולינו ותפלתנו לאוזן העליונה, ומשם עד א"ס כדי לעשות הפעולה אשר אנחנו מבקשים כי הכל מלוּבש בז"א וכלא חד. ולכן תמצא בסדר התפלה המתוקנת מרבינו הרש"ש ז"ל בתיקון חצות שהיא מתחלת כך, יהר"מ ה' או"א שימשך מן הא"ס וכו' ע"ש, הנך רואה הבקשה היא משם הוי"ה ב"ה, ואומרים שימשך מן א"ס וכו', ואע"ג דשם הוי"ה בסתם הוא בז"א, כי אנחנו מכוונים בשם הוי"ה בקול ודבור שהוא שלוב הוי"ה אדני"י, הנה כבר אמרנו שהכל נכלל בו, וגם א"ס הגנוז וטמיר בכתר הוא מלוּבש בו, ונמצא שבאמת ענין הבקשה הנו' הוא שאנחנו מבקשים מן א"ס שימשך ממנו אור גדול לשרשים העליונים וכו', אך אין אנחנו יכולים לומר הבקשה בלשון זה יהר"מ א"ס שתמשך אור גדול ושפע גדול לשרשים וכו', שא"כ נמצא אנחנו מדברים עם א"ס לבדו ומבקשים ממנו בפרטות בלתי התלבשות הפרצופין, וזה אי אפשר להיות כי אין לנו יכולת בזה, אלא צריך שיהיה הדיבור והבקשה אל א"ס בבחינת התלבשותו בכל הפרצופין עד זו"ן שהם סיפא דכל דרגין, והתלבשות הזה נכלל בשם הוי"ה ב"ה שהוא קוץ היו"ד, וארבע אותיות שהם כוללים מן אור א"ס דטמיר וגניז בכתר עד זו"ן, לכן אנחנו מיחדים הדיבור והבקשה על שם הוי"ה ב"ה, אך באמת המקור של המשכת השפע והארה הוא מן א"ס המאציל הכל, ולו לבדו הכח להשפיע בנאצלים כולם ולחדש שפע תמיד, וכאשר אנחנו מבקשים הבקשות שלנו הדברים עולים לאוזן ז"א בסוד הטה ה' אזנך ושמע, ומשם יעלו ויגיעו מדרגא לדרגא עד א"ס, ואז משם תהיה הפעולה שימשך השפע מן א"ס לעתיק ומעתיק לא"א ומן א"א לאו"א ומן או"א לזו"ן ומהם יגיע לנו, וזכור תמיד הכלל הזה שכתב רבינו

האר"י זלה"ה והוא, כלל של דבר ישים האדם שם ההוי"ה נגד עיניו כמ"ש שויתי ה' לנגדי תמיד כי בו נכלל הכל אור המאציל והנאצלים כולא חד :

חי. וזכור נא תמיד מ"ש רשב"י זיע"א באדרא רבא וז"ל, כללא דכל מילין עתיקא דעתיקין וזעיר אנפין כולא חד כולא הוה כולא הוי כולא יהא לא משתני ולא ישתני ולא שנה, ופירש רבינו האר"י זלה"ה דברים אלו בביאור אדרא רבא הכונה כי א"א הוא אוחו כל קומת עולם האצילות ומתלבש תוך או"א וזו"ן, ונמצא כי עתיקא דעתיקין כולל את ז"א ואת כולם והכל דבר אחד זה לבוש לזה וזה לבוש לזה ע"כ, והוא שכתבתי לעיל, שבאמת אותיות הוי"ה הם כוללים כל הפרצופים ובכל פרצוף יש בו בפרטות אותיות שם ההוי"ה, אך הואיל וזו"ן הם סיפא דכל דרגין, לכן הז"א נקרא בשם הוי"ה בסתם הכולל, ואנחנו הואיל ונשמתינו מזו"ן נקראים אנחנו בנים להם, ולכן אין אנחנו יכולים לדבר ולבקש כי אם מז"א כי הוא אבינו, אך באמת כונתינו הוא לקבל מאור א"ס המתפשט ומסתתר בתוכו בהתלבשות כל הפרצופים העליונים כולם, כי הכל הם באחדות אחד גמור :

יט. והבט נא וראה מ"ש בזוה"ק פרשת בלק דף קצ"א וז"ל, והאי ישראל כל מפתחן דמהימנותא ביה תליין ואיהו משתבח ואמר ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, והכי הוא ודאי דהא אבא ואימא אעטרו ליה וברכו ליה בכמה ברכאן ואמרו ופקידו לכלא נשקו בר, נשקו ידא להאי בר כביכול שולטנו יהיב ליה על כלא דכולא יפלחון ליה. ועוד שא עיניך וראה בזוה"ק יתרו דף פ"ה וז"ל, אי מלכא ומטרוניתא מסתכמין כולא מסתכמין, באתר דאילין משתכחין כולא משתכחין ע"ש :

כ. הרי שכל הפרצופים העליונים נקשרים ומסכימים עם זו"ן שעל ידם מתנהג העולם בכח כל השתלשלות עד א"ס הפועל האמיתי, ובדרך שהגוף פועל כל הפעולות בכח הנשמה כן זה, ושינויי ההנהגות תלוי בהכנתם של זו"ן, כי כאשר זו"ן הם בתיקונתם ובשלמותם יתנהג העולם בחסד וברחמים, וההפך ח"ו להפך, והתחתונים ע"י מעשיהם הם הגורמים הכנתם ותיקונם של זו"ן, ולכן הדינין שהם לצורך ההנהגה נגלו בז"א, והוא פועל אותם בכח החיים העליונים המתקשרים בו, ולכן סידר רבינו הרש"ש ז"ל בכל יום קודם תפלה, וז"ל עלת כל העלות המתלבש בי"ס דאצילות על ידי שמו הגדול המתגלה בתפארת ומלכות וכו' :

כא. ואחר שידעת כל זאת בין תבין מעצמך על תפלת יהא רעוא וכיוצא בזה, אשר מזכירין שמות הפרצופין העליונים בבקשה, דאין כונתינו לבקש מעתיקא קדישא בפרטות וליחד אליו הדיבור הזה של הבקשה, כי באמת לא נוכל להשיג בדרך זה, אלא אנחנו מבקשים מן ז"א שיהיה לו רצון לעורר הרצון מעתיק יומין, וכונתינו להעלות קול דברינו ובקשתנו לאוזן ז"א, והוא כרצונו הטוב יגביר ועורר הרחמים ויעלה הדבר

מדרגא לדרגא עד א"ס ב"ה, כי הוא הפועל האמיתי, וכאשר כתבתי לעיל, ודבר זה מפורש יוצא להדיה בדברי רבינו האר"י זלה"ה בשער מאמרי רשב"י בפרשת תרומה וז"ל, ומטעם זה לא נתכסו האזנים העליונים (פירוש און א"א) בשיער, כי גדולה התפלה שעולה עד מקום גבוה בלי אמצעי, ובלי הפסק שום דבר ואין שום דין מעכב, וזה על ידי ז"א המתקן עצמו על ידי התפלה והוא מעלה התפלה לפניו (פירוש לא"א), וכבר כתבנו זה למעלה, ובמצחא אמרינן באדרא דכד סליקו צלותהון דישראל קמי עתיק יומין ובעי לרחמא על בנוי, גלי מצחא דרעוא דרעוין וכו' והיינו על ידי ז"א המעלה התפלה שם, והיינו דלא קאמר כד שמע עתיק יומין צלותהון דישראל, או כד קביל צלותהון עכ"ל רבינו ז"ל שם ע"ש, הרי הדבר מפורש בדברי רבינו זלה"ה כאשר כתבנו :

כב. והנה בזה נבין בס"ד רמז הכתוב אשא עיני אל ההרים הם המדרגות העליונים להמשיך שפע מהם, והגם כי מאין הוא א"א הנקרא אין יבא עזרי שהצלחתי במעשי ותפלתו למשוך שפע, עכ"ז עזרי מגיע לי מעם ה' שם הכולל שהכל נמשך ע"י ז"א שבו מתגלה שם הוי"ה המורה על קשר א"ס, והתלבשותו בכל הי"ס דאצילות וכאמור לעיל: והנה מכל הדברים אשר כתבנו תבין דברי רז"ל בספרי בפסוק כה' אלקינו בכל קראינו אליו, אליו ולא למדותיו פירוש הספירות, כי באמת הכונה צריכה להיות אליו וכאמור, וידוע הוא כי אור א"ס המתפשט בספירות הוא הוא נשמתא דחיי שהזכיר רשב"י ע"ה באדרא רבא דף קמ"א ע"ב וז"ל, ויפח באפיו נשמת חיים טברקא דגושפנקא גו בנו, וכל דא למה בגין לאשתלפא ולעיילא ביה סתים דסתימא עלאה עד סיפא דכל סתימין נשמתא דכל חיי דעילא ואתא תליין מההיא נשמתא ומתקיימי בה, ויהי האדם לנפש חיה לאתרקא ולעיינא בתיקונין כגוונא דא ולאשלא לההיא נשמתא מדרגא לדרגא עד סופא דכל דרגין בגין דיהוי ההיא נשמתא משתכחא בכלא ומתפשטא בכלא, ולמהוי כולא ביחודא חד, ומאן דפסיק האי יחודא מן עלמא כמאן דפסיק נשמתא דא, ומחזי דאית נשמתא אחרא בר מהאי ובגין כך ישתצי הוא ודוכרניה מעלמא לדרי דרין. והבן בדברים :

כג. ואתה תחזה עוד מ"ש רבינו זלה"ה בעץ חיים שער המלכים פרק וא"ו וז"ל, דע כי כל העולם מתנהג על ידי זו"ן, וכמו שהם בנים של או"א, גם אנחנו נקראים בנים של זו"ן בסוד בנים אתם לה' אלקיכם וגם כי הכתוב אומר כי אמרתי עולם חסד יבנה, ר"ל שהעולם מבחינת החסד ואילך שהם ז"א שהם כללות זו"ן וז"ס ז' ימי בראשית, ולכן כל הפגם שגורמים התחתונים ע"י מעשיהם הרעים אינו מגיע בג"ר שהם א"א ואו"א רק בז"ת שהם זו"ן וכו' ע"כ ובין תבין דמ"ש רבינו זלה"ה שם שכל עבודתינו ומצותינו הם בזו"ן, פירושו הוא לתקן לזו"ן דחמשה פרצופין ע"י א"א ואו"א וזו"ן והוא להביא להם בחי' מוחין של ג"ר אשר נחסרו מהם שלא יצאו בעת תיקון המלכים רק ו"ק על ידי המאציל, ועתה ע"י תפלתנו ומצותינו אנחנו ממשיכים להם ג"ר ונגדלים דהיינו כמו בתפלת החול שמקבלים זו"ן מוחין מיסו"ת ונגדלים ועולין למדרגת ישו"ת, ואח"כ

נגדלים עוד ועולין למדרגת או"א, דהיינו בתפלת שחרית דשבת, וכן במנחת שבת במדרגת א"א:

כד. ודע כי הרב החסיד מהר"ח ז"ל בתורת חכם כתב וז"ל, מ"ש מורי הרב ז"ל (הרש"ש) אי אפשר שימשכו מוחין לזו"ן עד שיהיו מלובשים תוך המוחין, דכל פרצופים העניינים ממנו עד עתיד דא"ק שבו מלובש אור הא"ס שהוא הנצוץ שהוא הבחינה האמצעית הנז' שם, אשר עליה נאמר בניס אתם לה' אלקיכם וכו', הנה כל אלו הכנויים כתבם הרב ז"ל בכ"מ על זו"ן דאצילות שנקראו בניס בערך או"א וגם אנחנו נקראים בניס לזו"ן דאצילות כי הוא אלקינו, וכן הוא על כל פרצוף ופרצוף בערך הקודם אליו. וגם כתב הרב ז"ל בעולת תמיד כי כל תפלתנו לא"ס מוכרח לומר כונתו ז"ל שזו"ן יש בהם א"ק ואבי"ע כי כל בחינה כוללת כל מה שלמעלה ממנה ומקבלת מכולם כמ"ש בעץ חיים שער מ"ב שער דרושי אבי"ע פ"א, שהמדרגה אחרונה של העליון שהיא מלכות דמלכות שלו היא האצילה להמדרגה העליונה של התחתון, וכ"כ בספר מבוא שערים ש"ב ח"א פ"ג וז"ל, והמשכיל יקיש איך בכל העולמות בחינת נה"י וחצי תפארת שבפרצוף א' הם המולידים, פרצוף תחתון, כי הרי נה"י דא"ק מולידים עולם האצילות ששרשו פרצוף עתיק, ונה"י דעתיק הולידו לא"א, ונה"י דא"א לאו"א, ונה"י דאו"א לז"א, ונה"י דז"א לנוקבא עכ"ל. והכונה הוא ר"ל דהמלכות שבאחורי הנה"י היא האצילה הפרצוף התחתון ממנה כנז' בשער הנז', א"כ כשנמשכים המוחין לז"א מלובשים תוך כל הפרצופים שעל גביו אפילו דעתיק דא"ק, ואמת שאו"א הם האלו"ק דז"א, וכן אנחנו נמשכים לנו הנרנח"י ובהם מלובשים אפילו המוחין דעתיק דא"ק שבתוכו אור הא"ס אבל הוא א"ק דמלכות, נמצא שזו"ן הם אלקינו והם בחי' א"ס כי בעתיק דא"א שלהם מלובש הא"ס שהוא ההוי"ה, וכ"כ רבינו זלה"ה בספר מבוא שערים ח"ג פ"ד וז"ל, כי כל האורות שהם עליות נקראים א"ס לבחינת עולם שלמטה מהם, ועיין בשער מ"ב פ"א שכ"כ שם, עכ"ל הרב החסיד מהר"ח ז"ל בתורת חכם והבן בדברים:

כה. הנה הארכת קצת להבינך תשובת שאלתך והכינותי לפניך מקור הדברים מה שאתה צריך ללמוד ולדע ולשתות מים טהורים מבאר מים חיים של רשבי" ע"ה ושל רבינו האר"י זלה"ה כדי שתשכיל בדברים ותבינם על מתכונתם. ועתה אתה יודע לפני מי אתה עומד ומתפלל וממי אתה מבקש שאלתך ובקשתך, ולמי אתה מעלה עסק התורה והמצוות ומה התיקון אשר תעשה בעסק התורה והמצוות והתפלות, וזה הכלל הגדול תהיה אוהז בידך וממנו לא תזוע, והוא שתשים תמיד לנגד עיניך שם ההוי"ה דביה כולא וככתוב שויתי ה' לנגדי תמיד:

כו. ועתה תדע ותבין שאין הפרש במטרת הכונה בין המקובלים ובין שאר בני אדם פשוטים המציירים שם הוי"ה נגד עיניהם ומכוונים בשילוב הוי"ה אדני"י, כי הכל הולך למקום אחד ורק זה בא בקצרה וזה בא קצת בארוכה והשי"ת יאיר עינינו באור תורתו, אכ"ר: